

Ghid pentru protecția copiilor în mediul online

Credite foto: www.shutterstock.com, Violaine Martin/ITU, Ahone Ayeh Njume-Ebong/ITU

www.itu.int/cop

Avvisi legali

Il presente documento è suscettibile di essere aggiornato in ogni momento.

Le fonti terze sono citate in modo appropriato. L'Unione Internazionale delle Telecomunicazioni (UIT) non è responsabile del contenuto delle fonti esterne, ivi compresi i siti web esterni indicati nella presente pubblicazione.

L'UIT ed ogni persona che agisce legalmente in suo nome, non può essere in alcun modo tenuta responsabile per l'utilizzazione da terzi delle informazioni contenute nella presente pubblicazione.

DISCLAIMER

DISCLAIMER

Acest ghid a fost pregătit de Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor (ITU) și de o echipă de autori de la instituțiile de vârf care contribuie activ la tehnologiile de informare și de comunicare (ITC) și în sectorul de securitate online a copiilor. Acest ghid nu ar fi fost posibil fără timpul, entuziasmul și devotamentul autorilor.

ITU își exprimă recunoștința pentru următorii autori, care au contribuit cu timpul lor valoros și cunoștințele deosebite: (în ordine alfabetică)

- Cristina Bueti (ITU)
- Maria José Cantarino de Frías (Telefonica)
- John Carr (Coaliția de binefacere pentru un Internet mai sigur destinat copiilor)
- Dieter Carstensen, Cristiana de Paoli și Mari Laiho (Salvați Copiii)
- Michael Moran (Interpol)
- Janice Richardson (Insafe)

Autorii doresc să mulțumească lui Kristin Kvigne (Interpol) pentru revizuirea detaliată și comentarii.

ITU dorește să-i mulțumească lui Salma Abbasi din eWWG pentru valoroasa implicare în Inițiativa Protecția Online a Copilului (COP).

Informații suplimentare și materiale referitoare la acest ghid pot fi găsite la adresa: <http://www.itu.int/cop/>, care va fi actualizată în mod regulat.

Dacă aveți comentarii sau dacă doriți să furnizați orice alte informații suplimentare, vă rugăm să o contactați pe d-na JeoungHee Kim la adresa Cop@itu.int

Cuprins

Rezumat	1
1. Background	5
Studiu de caz: Vocile copiilor și tinerilor	7
2. Utilizarea tehnologiei de către copii și tineri	9
Accesul	
Dispozitivele digitale	
Informațiile	
Rețelele de socializare	
Lumile virtuale pentru copii și adolescenți	
Care e profilul tău online?	
Studiu de caz: Partea bună a rețelelor sociale	
Jocurile	
Cetățenia digitală	
Celebrare Internet mai sigur	
O listă de probleme ce trebuie avute în vedere când se discută despre cetățenia digitală	
Studiu de caz: Partea bună a rețelelor de socializare pentru copiii cu difi ultăți de învățare	

3. Ce trebuie să știți pentru a fi în siguranță în mediul online	23
reguli SMART	27
Setați-vă limitele	
Mergi să-i întâlnești față în față pe prietenii din online	
Acceptarea de invitații/prietenii	
Reacționați	
Trebuie să spuneți cuiva despre îngrijorările voastre	
Învățați să vă folosiți dispozitivele în siguranță	
Ghid pentru grupul de vârstă 5-7 ani	41
Ghid pentru grupul de vârstă de 8-12 ani	43
Prietenii online	
Eticheta online	
Jucând jocuri online	
Bullying (Agresiunea)	
Amprenta digitală	

Ghid pentru grupul de vârstă de la 13 ani și peste	49
Drepturile dumneavoastră online	
Conținutul ilegal și dăunător	
Ce este Grooming-ul	
Cyber bullying (Agresiunea cibernetică)	
Protejați-vă confidențialitatea	
Respectarea dreptului de autor	
Comerțul online	
4. Concluzii	63
Surse pentru lectură suplimentară	65
Anexa 1	66
Contractul părinților	
Contractul copilului	

Convenția ONU privind Drepturile Copilului definește un copil ca fiind orice persoană sub vârsta de 18 ani. Acest ghid prezintă problemele cu care se confruntă toate persoanele sub vârsta de 18 ani în toate părțile lumii. Totuși, un tânăr utilizator de pe internet în vârstă de șapte ani este foarte puțin probabil să aibă aceleași cerințe sau interese ca unul de 12 ani care se îndreaptă spre liceu sau ca unul de 17 ani aflat în pragul maturității. În diferite puncte ale acestui ghid am adaptat sfaturile sau recomandările pentru a corespunde acestor contexte diferite. În timp ce, pentru marea majoritate poate funcționa ca un ghid util, nu ar trebui să fie uitat că, în final, fiecare copil este diferit. Trebuie acordată atenție individuală fiecărei nevoi specifice a copilului. În plus, există mulți factori legali și culturali locali care ar putea avea o influență importantă asupra modului de utilizare sau interpretare a acestui ghid în orice țară sau regiune.

Acum există o serie de legi și instrumente internaționale care susțin și în multe cazuri au mandat de acțiune pentru a proteja copiii, atât în general, cât și în mod specific, în raport cu Internetul. Aceste legi și instrumente formează baza acestui ghid. Acestea sunt rezumate în detaliu în Declarația de la Rio de Janeiro și în Apelul de Acțiuni pentru Prevenirea și Stoparea Exploatării Sexuale a Copiilor și Adolescenților adoptate la al 3-lea Congres Mondial Împotriva Exploatării Sexuale a Copiilor și Adolescenților, în noiembrie 2008.

A close-up photograph of a small, translucent globe resting on a white surface. Numerous colored pencils in various colors (red, yellow, green, blue, purple, pink, etc.) are arranged in a circular pattern around the base of the globe, with their tips pointing towards the center. The background is softly blurred, showing more pencils and a hint of a light-colored surface.

***“Protejarea copiilor online
este o problemă globală,
astfel încât este nevoie de un
răspuns global”***

Societatea Informațională în care cresc copiii și tinerii de azi, oferă într-o clipă o lume digitală doar printr-un clic de mouse.

Un nivel fără precedent de servicii și informații sunt accesibile prin intermediul unui calculator sau al unui dispozitiv mobil cu acces la Internet. Barierele asociate cu costul acestor dispozitive și accesul la Internet se diminuează rapid. Toate aceste evoluții tehnice oferă copiilor și tinerilor oportunități de neegalat pentru a explora noi frontiere și pentru a întâlni oameni din locuri îndepărtate.

Copiii și tinerii devin cu adevărat cetățeni digitali într-o lume online care nu are limite sau frontiere.

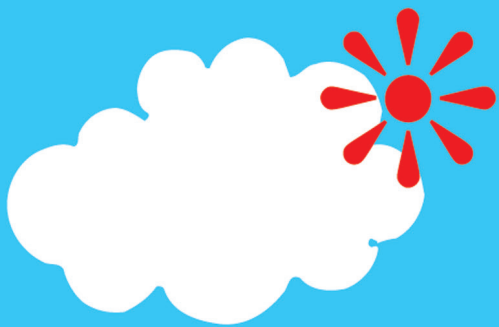
Mai mult decât atât, aceasta este o experiență pozitivă și educațională: una care asistă tinerele generații în înțelegerea mai bună a diferențelor și punctelor comune ale oamenilor din această lume. Cu toate acestea, copiii și tinerii trebuie, de asemenea, să fie conștienți de unele aspecte potențial negative ale tehnologiilor.

Activitățile dăunătoare pot include agresiunea (bullying) și hărțuirea, furtul de identitate și abuzul online (cum ar fi - copiii uitându-se la conținut ilegal și dăunător, sau fiind expuși la Grooming pentru scopuri sexuale, sau producția, distribuția și colectarea de materiale vizând abuzul copiilor).

Acestea sunt toate amenințări la adresa copiilor și tinerilor și reprezintă o provocare care trebuie să fie bordată de către toate părțile interesate, inclusiv de copii.

În timp ce toți furnizorii de servicii online trebuie să facă tot ce se poate la nivel tehnic pentru a face Internetul cât mai sigur pentru copii și tineri, prima și cea mai bună formă de apărare în protejarea VOASTRĂ este de a vă face conștienți de tot ce se poate întâmpla online și de a vă face să înțelegeți că există întotdeauna o soluție la o problemă care se poate întâlni online.

Dezvoltarea copiilor și tinerilor prin educație și sensibilizare este, prin urmare, de o importanță supremă.

ABCDEFGHIJKLM

2345678901234567

LOVELOVELOVELOLOVE

1 2 3

Acest ghid a fost pregătit în contextul Inițiativei Protecției Online a Copilului (COP)¹, cu scopul de a stabili bazele pentru o lume cibernetică mai sigură și protejată nu numai pentru copiii de azi dar și pentru generațiile viitoare. Acest ghid este menit să acționeze ca un plan care poate fi adaptat și utilizat în concordanță cu legile și obiceiurile naționale sau locale. Mai mult decât atât, așa cum este indicat la pagina 4 trebuie luat în calcul faptul că acest ghid abordează probleme care ar putea afecta toți copiii și tinerii cu vârsta sub 18 ani, însă fi care grup de vârstă are nevoi diferite.

Într-adevăr fi care copil este unic, meritând atenție individuală.

Acest ghid global pentru copii și tineri a fost conceput de ITU

și de o echipă de autori din instituțiile de vârf care contribuie activ în sectorul ITC, de exemplu Salvați Copiii, Interpol și Telefonica, CHIS și INSAFE.

Convenția Națiunilor Unite asupra Drepturilor Copilului² și în special Documentele fi ale ale WSIS (World Summit on the Information Society) recunosc nevoile copiilor și tinerilor și nevoia lor de protecție în spațiul virtual. Angajamentul Tunis (the Tunis Commitment) recunoaște “rolul ITC în protecția copiilor și în îmbunătățirea dezvoltării copiilor”, precum și necesitatea de a “consolida acțiunile pentru protejarea copiilor de abuz și apărarea drepturilor lor în contextul ITC”.

Prin alcătuirea acestui ghid, Inițiativa COP invită toate părțile interesate, inclusiv copiii și tin-

erii, la promovarea adoptării de politici și strategii care să protejeze copiii în spațiul cibernetic și care să ofere un acces mai sigur la toate oportunitățile extraordinare și resursele care sunt disponibile online.

Sperăm că aceasta nu va conduce numai la construirea unei societăți informaționale mai inclusive, dar va permite, de asemenea, țărilor să își îndeplinească obligațiile legate de protejarea și garantarea drepturilor copiilor declarate în Convenția Națiunilor Unite privind Drepturile Copilului, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU 44/25 din 20 noiembrie 1989 și a rezultatelor documentului WSIS.

¹ www.itu.int/cop

² <http://www.unicef.org/crc/>

1

Background

Convenția ONU privind Drepturile Copilului, aprobată de Organizația Națiunilor Unite în anul 1989, este cel mai important și semnificativ instrument juridic pentru apărarea și promovarea drepturilor copiilor și tinerilor. Pune accentul pe nevoile reale, nu numai în termeni de vulnerabilitate și măsuri de protecție, ci și în termeni de promovare și apreciere a abilităților fiecărui copil și tânăr.

Summit-ul Mondial al Societății Informaționale (WSIS) care a avut loc în două etape – Geneva, 10-12 decembrie 2003 și Tunis, 16-18 noiembrie 2005 –, s-a concluzionat cu aprobarea Documentelor Finale WSIS, în care s-a luat un angajament curajos “de a construi o societate informațională orientată spre

oameni, inclusivă și dezvoltată, unde toată lumea poate crea, accesa, utiliza și partaja informații și cunoștințe”.

În cadrul WSIS, ITU a fost încredințată de către liderii comunității internaționale cu Linia de Acțiune C5: “construirea încrederii și securității în utilizarea ITC”. De asemenea, rezultatele WSIS au identificat în mod specific nevoile copiilor și tinerilor și necesitatea protecției lor în spațiul virtual. La Tunis, Angajamentul a recunoscut “rolul ITC în protecția copiilor și în îmbunătățirea dezvoltării copiilor”, precum și necesitatea de a “consolida acțiunea de protejare a copiilor de abuz și apărarea drepturilor lor în contextul ITC”.

Mai mult, comunitatea globală a copiilor și tinerilor a declarat în Documentul Final al celui de-al 3-lea Congres Mondial Împotriva Exploatării Sexuale a Copiilor și Adolescenților, desfășurat în Brazilia, în anul 2008³ următoarele: “Cerem reguli solide de securitate cibernetică, pentru a fi rogate bine atât pe web, cât și în cadrul comunităților. În acest scop facem apel la o dezvoltare mai amplă a manualelor pentru copii, profesori, părinți și familie, care abordează amenințările de pe Internet, în plus față de furnizarea de informații despre exploatarea sexuală a copiilor”.

Tehnologiile online prezintă multe posibilități de a comunica, de a învăța noi abilități, de a fi creativ și contribuie la dezvoltarea unei societăți mai bune pentru toți, dar, de cele mai

multe ori, de asemenea, prezintă noi riscuri - de exemplu: pot expune copiii și tinerii la pericole potențiale precum conținutul ilegal, viruși, hărțuirea sexuală (de exemplu: în camere de chat), utilizarea abuzivă a datelor personale sau pentru scopuri sexuale (Grooming).

Nu există o soluție magică pentru a proteja copiii online. Aceasta este o problemă globală care necesită un răspuns global din partea tuturor segmentelor societății, inclusiv copiii și tinerii înșiși.

3 http://www.ecpat.net/WorldCongressIII/PDF/Outcome/WCIII_Outcome_Document_Final.pdf

Studiu de caz: Vocile copiilor și tinerilor

Al 3-lea Congres Mondial Împotriva Exploatării Sexuale a Copiilor și Adolescenților, a avut loc în perioada 25-28 noiembrie 2008. Au fost prezenți 3.500 de participanți, inclusiv 300 de adolescenți - 150 dintre aceștia fii d din țări străine.

Acest congres s-a concluzionat cu un document intitulat “Declarația de la Rio de Janeiro privind Prevenirea și Stoparea Exploatării Sexuale a Copiilor și Adolescenților”, care conține “Declarația Adolescentului privind Stoparea Exploatării Sexuale”. Aici sunt unele dintre mesajele cheie de la copii și tinerii lumii:

Noi, copiii lumii, aplaudăm Guvernul Braziliei și alte guverne și agenții responsabile, pentru că ne-a oferit nouă, copiilor, prezentul și viitorul acestei lumii, o voce la acest al 3-lea Congres Mondial.

...

7. În acest moment, facem un apel pentru acțiuni guvernamentale de realizare a politicilor și legislației care să vină în benefic ul, protecția și bunăstarea copiilor atât la nivel local, cât și internațional. Totuși, nu este suficie t ca guvernele să facă promisiuni deșarte pentru a reduce acest atac asupra copiilor. În același timp, noi copiii, cerem să fie c eate în fi care țară comitete de audit al planurilor de acțiune.

8. Facem, de asemenea, apel pentru adoptarea Zilei Internaționale, în care copiii vor conduce acest efort prin campanii de sensibilizare, mit-inguri și marșuri. Pentru a extinde domeniul de aplicare al acestei zile, vom solicita și organizarea unei competiții internaționale de Artă, Eseu și Discurs, care va culmina în această zi.

9. Ne întoarcem acum atenția noastră către media, îndeosebi către Internet, care constituie una dintre cele mai mari amenințări pentru milioanele de copii din întreaga lume.

10. Noi, copiii, facem cunoscută dorința noastră către guvernele noastre de a continua aplicarea legislației stricte și punitive referitoare la Internet, în special în ceea ce privește pornografia infantilă - pur și simplu, o altă formă de abuz.

11. În același timp, vom cere Reguli de securitate cibernetică strictă, ce sunt bine propagate atât pe web, cât și în cadrul comunităților. În acest sens, facem apel pentru dezvoltarea manualelor adresate copiilor, profesorilor, părinților și familiilor, și care se referă la amenințările pe Internet, în plus față de stricta furnizare de informații despre exploatarea sexuală a copiilor.

12. Mai mult, împuternicim media să colecteze docu-mente, rapoartele, dosarele, CD-urile, clipurile video și alte materiale pentru a spori cunoașterea pe această temă. Noi, copiii lumii, făgăduim să urmăm cu vehemență și pasiune aceste politici și facem apel la guvernele noastre să întreprindă acțiuni, dacă nu se întrevăd pași pozitivi pentru a stopa acest fenomen care continuă să sfâșie lumea de astăzi.

...

Declaration to End Sexual Exploitation” can be found at: <http://www.iiicongressomundial.net/congresso/arquivos/Rio%20Declaration%20and%20Call%20for%20Action%20-%20FINAL%20Version.pdf>

W. W. W

” Copiii și tinerii care
sunt online ar trebui să fie
conștienți de oportunități,
dar și de capcane “

2

Copiii și tinerii în mediul online

Tehnologiile de informare și de comunicare (ITC), modifi ă modul în care copiii interacționează cu colegii lor, în care accesează informațiile, își exprimă opiniile, postează și partajează conținuturi creative.

Natura extrem de interactivă a multor servicii legate de Internet este simpatizată de copii și tineri. În general, pentru copii, Internetul este ceva despre care se simt siguri, ceva ce le place, ceva interesant, distractiv, relaxant, util și prietenos⁴.

Accesul

Un studiu danez⁵ a arătat că pe măsură ce “copiii cresc, și utilizarea Internetului de către aceștia crește. 19% dintre respondenți cu vârsta între 9 și 10 ani folosesc Internetul în fi care zi. În comparație, 80% dintre copiii cu vârste cuprinse între 14 și 16 ani utilizează Internetul zilnic”. O tendință similară este văzută în Singapore⁶, unde 56% dintre copiii cu vârsta între 5 și 14 ani sunt online în fi care zi. Activitatea preferată de pe Internet pare a fi ăutarea de informații legate de hobby-uri și de interese personale, jocurile și cercetări pentru teme de la școală.

⁴ <http://www.childresearch.>

⁵ http://www.saferinternet.org/ww/en/pub/insafe/news/articles/0409/digital_life.htm

⁶ http://www.itu.int/ITU-D/ict/material/Youth_2008.pdf (page 62)

MAŽ

4
FA

POMOC

ODPOVED

5
SOL

6
LA

Ee
AKT 5

AKTIV

Ff
AKT 6

7
SI

Oo
AKT 1

Gg
AKT 7

8
DO

Disponibil pe scară largă, accesul la Internetul fix în rândă largă din țările dezvoltate este în continuare modul preferat de a intra online, în comparație cu țările în curs de dezvoltare unde aceste infrastructuri sunt mai puțin dezvoltate. Aici, accesul la Internetul mobil este și va fi tot mai mult, modul de a accesa Internetul. În multe țări, localurile de tip Internet-café și alte locuri obișnuite unde se poate accesa rețeaua Internet sunt, de asemenea, furnizori importanți de acces pentru copii și tineri. Acestea vor rămâne probabil așa pentru o perioadă de timp. În Uniunea Europeană, 50% dintre copiii de zece ani, 87% dintre cei de 13 ani și 95% dintre cei de 16 ani au un telefon mobil⁷. În regiunea Asia-Pacific, regiunea cu cea mai rapidă creștere în raport cu abonamentele mobile, China și India au devenit lideri în această tehnologie, cu o rată de creștere de șase milioane de telefoane

mobile de pe lună, numai în India⁸. Conexiunile mobile din lume se numără acum la patru miliarde - din care, aproape 100 de milioane includ bandă largă mobilă⁹. Este clar că posibilitatea de a accesa servicii online se va petrece tot mai mult prin dispozitive mobile.

Beneficiile sunt evidente, o gamă de servicii educaționale care ar putea fi furnizate prin intermediul telefoanelor mobile copiilor din satele și comunitățile îndepărtate. Telefoanele mobile ar putea servi ca mijloace esențiale pentru copii, pentru a deveni conectați unul la altul în scopuri educaționale și activități de învățare de la persoane de aceeași vârstă. Acestea sunt deosebit de importante pentru comunitățile nomade sau care au fost deplasate datorită dezastrelor naturale, conflictelor civile sau altor evenimente perturbatoare majore.

Dispozitive digitale

Un studiu recent în casele latino-americane a arătat că tânără generație este foarte bine echipată¹⁰;

În plus față de calculatoare și telefoane mobile, multe alte dispozitivele electronice pot sau vor putea avea în curând acces la Internet. Iată o selecție despre dispozitivele pe care participanții la studiu le au în casele lor:

Echipament la domiciliu	Grupul 6-9 ani	Grupul 10-18 ani
Un calculator la domiciliu	61%	65%
Conexiune la Internet	40%	46%
Telefon mobil personal	42%	83%

⁷ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/596>

⁸ <http://www.tigweb.org/express/panorama/article.html?ContentID=11441>

⁹ <http://gsmworld.com/newsroom/press-releases/2009/2521.htm#nav-6>

¹⁰ http://www.generacionesinteractivas.org/?page_id=660

Informațiile

Accesul la informații este crucial pentru copii și adolescenți atunci când își fac temele. Un studiu asupra utilizării Internetului de către copii japonezi¹¹ indică faptul că 70% utilizează Internetul pentru a-i ajuta cu temele. Biblioteca a fost mutată online și capacitatea de a căuta și găsi informații relevante și fiabile în orice limbă este un mare avantaj care a fost îmbrățișat de tânăra generație din întreaga lume. Una dintre cele mai utilizate resurse online este Wikipedia¹². Wikipedia este multilingvă, bazată pe Web, proiect enciclopedic cu conținut gratuit, unde se poate citi, edita și scrie articole pe orice subiect sau problemă considerate relevante. Exercițiile de căutare a informațiilor vă pot duce cu ușurință de la o pagină la alta și așa mai departe. Căutarea de noi

informații nu este niciodată plictisitoare și cu localizarea crescută a conținutului, barierele lingvistice se diminuează treptat.

Rețelele de socializare

Nașterea rețelor de socializare online a fost un succes remarcabil. Varietatea de rețele de socializare satisface toate vârstele, culturile și limbile. Existența unui profil pe o rețea de socializare a devenit o parte importantă a vieții online pentru mulți copii și tineri. Fiind acasă de la școală, posibilitatea de a continua discuțiile online cu prietenii, în timp ce vă faceți temele, trimiteria de mesaje SMS și ascultarea muzicii (frecvent în același timp!) este o imagine pe care mulți o vor recunoaște. Rețelele de socializare deseori pot reprezenta un punct unic de acces pentru jocuri, prieteni, știri, muzică și moduri de

expresie de sine. Cu alte cuvinte, puteți fi creativ, amuzant, mediativ și distrat utilizând tehnologiile ITC.

Un exemplu ar putea fi o grupă de tineri care creează un nou cântec, îl postează pe MySpace¹³, și își informează prietenii și fanii lor despre acesta. Fanii pot apoi asculta această melodie transmisă online sau o pot descărca pe player-ul mp3 sau pe telefonul mobil și să o asculte pe drum. Dacă le place melodia, vor răspândi vorba spunându-le prietenilor, care le vor spune prietenilor lor și așa mai departe. Cu tehnici simple și investiții financiare minime, această trupă poate acum să câștige o mare bază de fani și poate fi folosită de o companie de discuri care poate să doască să semneze un contract cu aceștia. Asemenea povești abundă acum despre trupe care

își promovează melodii prin servicii precum MySpace și ajung să încheie contracte record.

Acest lucru nu este atât de diferit față de lumea offline, dar capacitatea de a atinge un public cât mai mare într-un timp cât mai scurt este unul dintre marile avantaje ale tehnologiilor ITC. În esență, un serviciu poate să se dezvolte încet, dar poate atinge o masă globală critică în foarte scurt timp datorită capacității copiilor și tinerilor de a împărtăși instantaneu experiențele lor cu prietenii.

Lumile virtuale pentru copii și adolescenți

În aceste lumi, copiii pot crea adesea un avatar, și cu acesta pot explora un univers imaginar. Aceștia pot juca jocuri, pot purta discuții online și decora camere

¹¹ http://www.childresearch.net/RESOURCE/RESEARCH/2008/KANO2_1.HTM

¹² http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

¹³ <http://www.myspace.com/>

virtuale sau alte spații. La fi alul anului 2009, vor exista 70 de milioane de conturi unice - de două ori mai multe ca anul trecut - în lumi virtuale destinate copiilor sub 16 ani, conform K zero, o fi mă de consultanță.

Virtual Worlds Management, o companie de media și evenimente comerciale, estimează că există acum mai mult de 200 de lumi virtuale orientate către tineret “în direct, planifi ate sau în dezvoltare activă.”¹⁴

Lumile virtuale, precum Habbo Hotel¹⁵, care sunt adresate adolescenților, permit utilizatorilor crearea un profil și reprezentarea în lumea virtuală prin intermediul un avatar¹⁶. Toți utilizatorii își pot crea propriul

lor avatar cu instrumente ușor de utilizat. Posibilitatea de a apărea ca un avatar permite tuturor, indiferent de aspectul fizic din lumea reală, să intre într-o comunitate unde toți sunt egali și prejudecățile nu există.

Folosind această nouă identitate îi poate permite utilizatorului să se exprime în mod diferit, testând un nou profil sau atitudine, fii d îndrăzneț și deschis în ceea ce privește problemele importante pentru el, sau chiar numai trăind viața “altcuiva” pentru o perioadă de timp.

Inutil să mai adăugăm că există reguli care trebuie urmate, dar posibilitatea de a testa o personalitate diferită poate fi o experiență distractivă.

Care e profilul tău online?

Un studiu interesant¹⁷ cu utilizatorii Habbo Hotel relevă profiluri digitale de adolescenți online:

Cei care acționează	Ambițioși, încăpățânați și materialisti. Pentru ei succesele materiale sunt importante, și în timp au mulți prieteni, nu consideră sentimentele altora la fel de importante precum celelalte segmente
Rebelii	Apreciază acumularea de experiențe de valoare în viață și se bucură de o viață în ritm alert. Doresc să devină “celebrii și bogați” precum Cei care acționează, dar nu sunt dispuși la compromisuri pe distracție cu scopul de a atinge acest obiectiv
Tradiționali	Apreciază o viață ordinară și se consideră cinstiți, politicoși și obedienți. Sunt dornici să-i ajute pe alții, dar sunt mai puțin ambițioși și în căutare de plăcere în comparație cu alte segmente
Creativii	Împărtășesc o serie din trăsăturile pozitive ale Tradiționalilor, dar cu un accent pe creativitate. Pun accent pe obținerea unei educații bune și pe a fi in uent în viață, dar sunt de asemenea activi, sociali și au un interes în călătorii
Singuraticii	Mai introvertiți și mai puțin probabil să se identifice cu trăsături specifice de ersonalitate, decât alte segmente. Rareori se văd pe ei înșiși ca activi și încrezători, dar sunt mai deschiși la minte în atitudine față de Tradiționali sau Cei care acționează

¹⁴ http://www.nytimes.com/2009/04/19/business/19proto.html?_r=1&emc=eta1

¹⁵ <http://www.habbo.com/>

¹⁶ Avatars in video games are essentially the player's physical representation in the game world [http://en.wikipedia.org/wiki/Avatar_\(computing\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Avatar_(computing))

¹⁷ http://www.sulake.com/press/releases/2008-04-03-Global_Habbo_Youth_Survey.html

Copiii și adolescenții au profiluri online și comunică între ei prin postarea de comentarii sau felicitări pe paginile de profil ale prietenilor. Având mulți prieteni legați de propriul profil pare să ofere un statut superior printre colegii, deși este discutabil dacă având un număr mare de prietenii online este în sine un obiectiv pentru care merită să ne străduim. Totuși, 74% din tinerii danezi cu vârsta între 14 și 16 ani au declarat că au comentat pe profilurile altor persoane online¹⁸, și o tendință similară poate fi vădită și pe site-uri de rețele de socializare globale precum Facebook¹⁹, Hi5²⁰ și Bebo²¹, unde mare parte din interacțiunea pe aceste site-uri se referă la postare de comentarii pe profilurile altor persoane.

Multe rețele de socializare facilitează crearea de subgrupuri bazate pe teme precum democrație, animale de companie, jocuri, activitate școlară, muzică etc. Aceste comunități pot să nu fie disponibile în orașul, regiunea sau țara voastră, dar aici din nou, tehnologiile IT și de comunicare restrâng lumea și o aduc pe ecranul vostru, oferindu-vă posibilitatea de a experimenta cu forme de participare și libertate de exprimare care vă sunt rareori garantate în viața adevărată, reală, de zi de zi în lumea adulților.

Cultura pozitivă care domnește comunitățile online ajută pe toată lumea să aibă o experiență reușită și crește disponibilitatea de se a cupla cu alte persoane online și de a afla despre lucruri noi.

¹⁸ http://www.saferinternet.org/ww/en/pub/insafe/news/articles/0409/digital_life.htm

¹⁹ <http://www.facebook.com/>

²⁰ <http://hi5networks.com/>

²¹ <http://www.bebo.com/>

2	10	6	
12	60	12	
50	50		
500	500		

Studiu de caz: Partea bună a rețelelor sociale pentru copiii cu dificultăți de învățare

Beneficiile pozitive ale rețelelor de socializare pentru copiii cu dificultăți de învățare pot fi rezumate după cum urmează:²²

Exersarea aptitudinilor sociale: obțineți o șansă de a întâlni online toate tipurile de oameni. Deoarece socializarea prin intermediul tehnologiei nu este la fel de imediată ca interacțiunea față în față sau convorbirile telefonice, aceasta vă permite să aveți un pic mai mult timp de gândire despre o situație, înainte de a răspunde. Aceasta este o oportunitate pentru voi de a experimenta cu salutări, răspunsuri, etc.

Interacțiunea socială definită/ghidată: În timp ce tehnologiile de comunicare online permit din ce în ce mai mult interacțiunea liberă, interacțiunea socială poate fi edusă (pentru scopurile domeniului de aplicare și de securitate). Unele exemple de interacțiune online concentrată includ liste de amici/prieteni, camere tematice moderate de chat sau mesagerie, sau pentru copiii mai mici, posibilitatea părinților de a contribui prin tastarea sau citirea împreună cu copilul o parte din timp. Acest lucru poate ajuta copiii

să-și construiască aptitudinile și încrederea în sine care le va crește independența atunci când vor deveni maturi.

Experimentarea identității: un copil poate crea o identitate online care este diferită de ceea ce el sau ea implică în mod normal. De exemplu, un copil cărui de fapt îi plac benzile desenate poate fi „regele tuturor super-eroilor” online fără a fi ecăjit despre asta la școală. Un astfel de copil poate găsi de asemenea un grup online de prieteni care apreciază acest aspect la el sau ea.

Utilizarea frecventă a tehnologiilor existente și în curs de dezvoltare/schimbare. Tehnologia evoluează mai rapid ca niciodată. Cum învățați să vă adaptați la noile tehnologii (sau aplicații noi ale tehnologiilor existente), veți fi ai bine echipați pentru a vă adapta la tehnologiile viitoare. Aceasta vă va ajuta să evaluați rapid riscurile de comunicare prin aceste metode noi și pentru a vă adapta comportamentul vostru la menținerea controlului siguranței voastre.

²² <http://www.greatschools.net/cgi-bin/showarticle/3120>

Jocurile

Jocurile clasice de carton s-au mutat, de asemenea, online și sunt jucate acum alături de ceea ce este numit “massively-multiplayer online role-playing games” (MMORPG). La fel ca și cu rețelele de socializare, jocurile online vă pot conecta cu jucători din întreaga lume. Într-adevăr, este o activitate socială care captează tineretul universal. Termenul de “jucător online” poate să evoce imaginile unui adolescent singuratic în sub-solul părinților săi jucând “Ever-Quest”, dar nu același lucru este în Coreea de Sud. Interacțiunea de grup este o puternică tradiție culturală în țara respectivă, precum studiul și cumpărăturile. Tineri merg la cafenele Internet (PC bangs) pentru a-și descărca surplusul de energie și pentru a pierde timpul. “Comunitățile de jocuri sunt foarte populare, precum și capacitatea de a forma grupuri sau bresle,” spune Luong. “Aceste aspecte sociale sunt un motiv solid pentru care oamenii joacă jocuri [în Coreea de Sud.]”²³

Cetățenia Digitală

Introducerea de noi tehnologii aduce întotdeauna necesitatea de a înțelege utilizarea lor în mod corespunzător. Noi, inclusiv copiii și tinerii, putem cere ca producătorii și furnizorii să construiască cât de multe caracteristici de securitate posibile, permițându-ne să luăm decizii informate cu privire la probleme, ca de exemplu, dezvăluirea de informații private. Cu toate acestea, este de datoria copiilor și tinerilor să-și asume responsabilitatea de a acționa în mod corespunzător și respectuos online. Tot mai mult este folosit termenul de cetățenie digitală.

Cetățenia digitală nu este doar despre recunoașterea și tratarea pericolelor online. Este vorba despre construirea comunităților și spațiilor sigure, despre înțelegerea modului de administrare a informațiilor personale și despre a fi primit în Internet - utilizând prezența online pentru a dezvolta și forma lumea voastră în siguranță, și inspirând pe alții să facă la fel²⁴.

Celebrare Internet mai sigur (“Safer Internet”)

Utilizarea pozitivă și sigură a Internetului este sărbătorită în lume în fiecare an. Aceasta ar putea implica copiii, școala, industria și factorii relevanți care colaborează cu toții la o mai mare conștientizare asupra oportunităților de a obține o experiență online pozitivă.

Pentru a obține cele mai actualizate informații referitoare la aceste evenimente este recomandat să faci o căutare online pentru termeni precum “celebrare Internet mai sigur” + “nume țară”.

²³ <http://www.msnbc.msn.com/id/17175353/>

²⁴ <http://www.digizen.org/>

“
Fii deștept, responsabil și
în condiții de siguranță în
mediul online – precum în
lumea reală ”

Iată o listă de probleme pe care ar trebui să le aveți în vedere atunci când se discută despre “cetățenie digitală”

Norme de comportare digitală: standardele electronice de conduită sau de procedură.

- Nu este suficient a crea reguli și politici, trebuie să devenim cetățeni digitali responsabili în această nouă societate.

Comunicarea digitală: schimbul electronic de informații.

- Oricine ar trebui să aibă posibilitatea de a accesa informații de oriunde și oricând.

Alfabetizarea digitală: operații de predare și învățare despre tehnologie și utilizarea tehnologiei.

- Cum noi tehnologii apar, avem nevoie să aflăm cum să utilizăm aceste tehnologii rapid și în mod corespunzător. Avem nevoie de a fi unoscători digitali.

Accesul digital: participarea electronică completă în societate.

- Excluderea digitală de orice fel nu îmbunătățește dezvoltarea fiițelor umane într-o societate electronică. O persoană de un anumit sex nu trebuie tratată preferențial față de alta de alt sex. Accesul electronic nu trebuie să fie determinat de provocări de rasă, fizice sau mintale. Problema oamenilor din orașe sau localități cu conectivitate limitată trebuie abordată de asemenea. Pentru a deveni cetățeni productivi, avem nevoie de acces digital egal.

Comerț digital: cumpărare și vânzare electronice de bunuri.

- Copiii și tinerii trebuie să afle de pre cum să fie consumatori eficienți într-o economie digitală sigură.

Legea digitală: responsabilitate electronică pentru acțiunile și faptele proprii.

- Legea digitală tratează etica tehnologiei. Există anumite

reguli din societate care cad sub incidența actelor ilegale. Aceste legi sunt aplicabile pentru oricine lucrează sau joacă online

Drepturi digitale și responsabilități: acele libertăți extinse la toți în lumea digitală.

- Drepturile digitale de bază trebuie să fie adesea discutate și înțelese în lumea digitală. Cu aceste drepturi vin, de asemenea, și responsabilități. Utilizatorii, inclusiv copii și tineri, trebuie să ajute la definirea utilizării tehnologiei în mod adecvat. În societatea digitală aceste două zone trebuie să lucreze împreună pentru ca toată lumea să fie productivă.

Securitate digitală (auto-protecție): precauții electronice pentru a garanta siguranța.

- În orice societate există persoane care fură, deteriorează proprietăți sau perturbă

viața oamenilor. Același lucru este valabil pentru comunitatea digitală. Nu este suficient să aveți încredere în colegii voștri din comunitate pentru propria siguranță. În casele noastre, am pus încuieri la uși și alarme de incendiu pentru a furniza un nivel de protecție. Același lucru trebuie să fie făcut în lumea digitală pentru a oferi protecție și securitate digitale. Avem nevoie de protecție împotriva virusilor, backup de date și control de supratensiune pentru echipamentele noastre. Ca și cetățeni responsabili, noi trebuie să ne protejăm informațiile de forță din afară care ar putea provoca perturbarea sau pagube.

Source: http://www.digitalcitizenship.net/Nine_Elements.html

*”Toți copiii și tinerii din lume au
dreptul la o experiență online sigură”*

3

Ce trebuie să știți pentru a fi în siguranță în mediul online

Îndreptar pentru condiții de siguranță în Internet

Mesajele referitoare la condițiile de siguranță în Internet trebuie să fie adesea la timp, în funcție de vârstă, specific cultural și să corespundă cu valorile și legile societății în care copilul sau persoana tânără trăiește.

Inițiativa COP a identificat trei principale grupări de vârstă ale tinerilor utilizatori de Internet. Aceste grupări corespund în mare cu stadiile cheie de dezvoltare ale călătoriei unui copil către maturitate. Deci, liniile directoare pot fi văzute ca o scară care vă duce prin fazele progresive.

Cu toate acestea, nu putem sublinia îndeajuns de mult că fi care copil este diferit și necesită și merită atenție individuală. O dimensiune nu se potrivește la toți. Nimic nu trebuie să fie nici dată presupus sau luat de bun.

Primul grup de vârstă: 5-7 ani

Acest grup experimentează primul său contact cu tehnologia. Utilizarea tehnologiilor trebuie să fie uprăvegheată îndeaproape în orice moment de către un părinte sau adult.

Software-ul de filtrare sau alte măsuri tehnice pot avea, de asemenea, un rol deosebit

de util în sprijinirea utilizării Internetului de către un copil de această vârstă. Este înțelept să se limiteze accesul unui copil prin alcătuirea unei liste de site-uri web de siguranță care sunt adecvate vârstei, precum o grădină împrejmuată. Scopul este de a oferi acestui grup de vârstă elemente de bază referitoare la condițiile de siguranță în Internet, normele de comportare și înțelegerea Internetului. Acest grup de vârstă probabil că nu va fi capabil să decodeze mesajele mai sofisticate. Părinții sau adulții responsabili pentru copii trebuie să consulte Ghidul COP pentru părinți, tutori și educatori pentru a vedea cum ar putea ajuta cel mai tânăr grup de vârstă să folosească Internetul în condiții de siguranță.

Al doilea grup de vârstă: 8-12 ani

Această vârstă este o tranziție dificilă pentru copil. De obicei, el sau ea devine un om tânăr

cu o mai mare capacitate de a formula întrebări. Curiozitatea lor îi va împinge să cerceteze, să testeze limite, căutând propriile răspunsuri. Acesta este un grup de vârstă în care conștientizarea a ceea ce este disponibil online există. Impulsul de a căuta și afla ce există acolo e mare. În întreaga copilărie, este așteptat de la un copil să-și testeze barierele și să evolueze prin acest tip de învățare. Software-ul de filtrare sau alte măsuri tehnice pot avea un rol deosebit de util în sprijinirea utilizării Internetului de către o persoană tânără din această categorie de vârstă.

Un aspect important al acestui grup de vârstă este uneori abordarea naivă a conținutului disponibil și acceptarea sau inițierea de contacte fără suspiciuni, care poate pune această categorie de vârstă într-o situație de vulnerabilitate față de persoane rău-voitoare și entități comerciale care doresc să intre în legătură cu aceștia.

Ultimul grup de vârstă: 13 ani și peste

Acest grup este cel care acoperă cel mai mare interval, și este grupul format din tineri care sunt, mai precis, adolescenți. Acest grup este într-o creștere rapidă, tranziția fiind de la a fi tineri la a deveni adulți. Aceștia se dezvoltă și își explorează identitatea proprie, propriile gusturi. Ei vor putea foarte des să utilizeze tehnologia de un înalt nivel de competență, fără supravegherea sau interacțiunea unui adult. Software-ul de filtrare va începe să devină mai puțin util și mai puțin relevant, dar cu siguranță ar putea continua să joace un rol de sprijin important, în special pentru unii tineri care pot avea vulnerabilități temporare sau pe termen lung.

Legat de propria lor dezvoltare hormonală și de creșterea unui sentiment de maturitate fizică, adolescenții pot trece prin faze atunci când simt foarte puternic nevoia de a-și găsi calea lor,

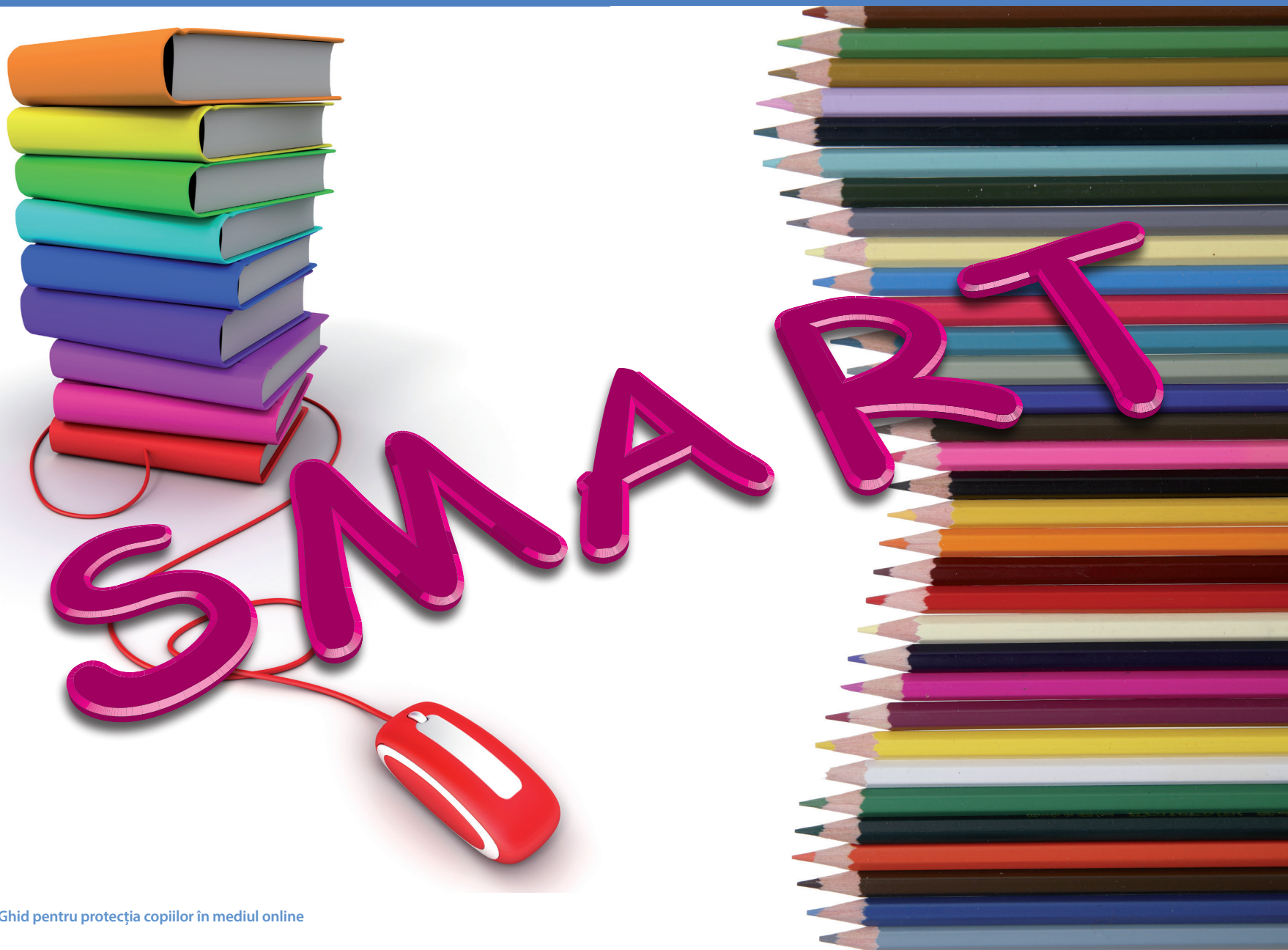
de a scăpa de sub supravegherea apropiată a părinților sau a adulților, și de a se îndrepta către colegii lor. O curiozitate naturală legată de problemele sexuale poate conduce pe unele persoane din acest grup de vârstă în situații îngrijorătoare și acest lucru este cu atât mai important pentru ei, pentru a înțelege cum să rămână în condiții de siguranță în mediul online.

Ghidul COP recunoaște dificultatea în crearea de mesaje care să acopere nevoile tuturor grupurilor de vârstă definite.

Legile locale și obiceiurile sunt, de asemenea, profund importante în probleme de acest gen.

Nu există o formulă universală.

ITU, prin inițiativa sa de protecție a copilului în mediul online, este foarte deschis să asiste orice inițiativă de adaptare și dezvoltare a conținutului acestui ghid și a oricăror alte linii directe COP.

“reguli SMART”

Folosirea Internetului e distractivă. Bucurați-vă de el la maxim, protejându-vă!

1. Puteți face o mulțime de lucruri minunate pe Internet. Puteți juca jocuri, puteți participa la chat cu prietenii, puteți întâlni prieteni noi și puteți găsi o mulțime de informații utile. Aveți dreptul de a vă bucura și explora tot ce lumea digitală are de oferit.
2. Dar trebuie, de asemenea, să fiți conștienți că puteți găsi unele lucruri neplăcute pe Internet, cum ar fi imagini și povești care vă pot induce în eroare sau chiar înspăimânta. Prietenii și adulții de încredere nu sunt singurii oameni în această lume digitală. Din păcate, Internetul este, de asemenea, utilizat de către persoane care nu sunt atât de binevoitoare sau care ar putea chiar să vă dăuneze, hărțuiască sau să vă agreseze pe voi sau alte persoane. În timp ce folosiți Internetul trebuie să fiți conștienți de anumite reguli de bază pentru a vă putea proteja pe voi și pe alții.
3. Aveți dreptul de a utiliza Internetul în siguranță și de a vă seta propriile limite. Fiți deștepți, responsabili și în siguranță online, la fel ca și în viața reală!

Setați-vă limitele

1. Aveți grijă de confidențialitatea voastră. Dacă folosiți un site de socializare sau orice alt serviciu online aveți grijă de confidențialitatea voastră și de cea a familiei și prietenilor. Puteți avea sentimentul de a fi anonim online, însă colectarea de informații din diverse surse poate dezvălui prea multe informații private despre voi sau alții de care sunteți apropiați, inclusiv familia voastră.
2. Dacă doriți să participați la un site de socializare utilizați setările de confidențialitate pentru a vă proteja profilul online astfel încât doar prietenii să-l poată vedea. Oriunde este posibil, în loc de numele vostru real ar trebui să utilizați o poreclă pe care prietenii voștri reali o pot recunoaște. Alte servicii interactive, de exemplu mesageria instantanee, vă oferă, de asemenea, de multe ori, instrumente de confidențialitate. Utilizați-le!
3. Gândiți de două ori înainte de a publica sau partaja ceva online. Sunteți pregătiți să împărtășiți cu toată lumea online, prietenii voștri apropiați, dar și cu străinii? Odată ce postați informații, fotografii sau orice alt material pe Internet, este posibil ca niciodată să nu le mai puteți îndepărta sau preveni alte persoane să le utilizeze. Nu puteți ști niciodată unde acestea ar putea ajunge.
4. Fiți critici cu ceea ce pare a fi un fapt poate nu chiar adevărat. Din păcate, dacă pare prea bun pentru a fi adevărat, atunci probabil că este. Întotdeauna verificați de două ori informațiile și din alte surse demne de încredere.
5. Aveți drepturi și voi, precum și alte persoane, și trebuie să le respectați. Nu ar trebui niciodată să acceptați hărțuirea sexuală sau agresiunea din partea altora. Legile și așteptările unui comportament decent și acceptabil sunt valabile online, la fel ca și în viața reală.

Mergi să-i întâlnești față în față pe prietenii din online

1. Uneori contactele online se dezvoltă în prietenii.
2. Gândiți-vă de două ori înainte de a vă întâlni cu un prieten din online în viața reală. Dacă totuși ați dori să întâlniți un prieten din online în viața reală, ar trebui întotdeauna să luați pe cineva de încredere cu voi. Trebuie să întrebați un părinte sau un alt adult de încredere să vă însoțească, pentru a evita orice probleme în cazul în care întâlnirea se dovedește a fi o dezamăgire.
3. Țineți cont că prietenul vostru din online ar putea fi un alt fel de persoană decât ați crezut că el sau ea ar fi.

Acceptarea de invitații / prietenii

1. Majoritatea celor cu care comunicați în lumea virtuală sunt probabil deja prietenii voștri în viața reală. De asemenea, puteți fi conectați la prietenii prietenilor voștri. Foarte des acest lucru poate fi distractiv, dar în același timp dacă nu o știți cu adevărat pe acea persoană, chiar sunteți pregătiți să o numiți “prieten” și să partajați cu ea exact aceleași informații pe care le partajați cu cei mai vechi și mai buni prieteni?
2. Prin conexiuni online vă puteți conecta cu persoane necunoscute anterior vouă. Puteți primi cereri de la străini care doresc să fie incluși în lista voastră de contacte, pentru a vă vizualiza profilul, dar nu este înțelept să le acceptați. Nu este nimic în neregulă cu declinarea invitațiilor de care nu sunteți siguri. Acumularea cât mai multor contacte nu este până la urmă scopul rețelelor de socializare.

Reacționați

1. Protejați-vă de conținutul supărător și dăunător. Nu accesați sau partajați cu bună știință link-uri către astfel de site-uri. Dacă vedeți ceva care vă deranjează, discutați despre asta cu părinții voștri sau cu alte persoane de încredere.
2. Ignorați comportamentul rău și părăsiți conversațiile neplăcute sau site-urile cu conținut nepotrivit. Ca și în viața reală există oameni care pentru un motiv anume, se comportă agresiv, provocator sau insultă pe alții, sau care doresc să partajeze conținut periculos. De obicei, este mai bine doar să-i ignorați și apoi să-i blocați.
3. Blocați pe oricine care vă trimite e-mail-uri sau comentarii nepoliticoase, deranjante sau amenințătoare. Chiar dacă mesajul poate fi supărător și vă face să vă simțiți inconfortabil ar trebui să-l salvați astfel încât să-l arătați unui adult pentru a cere sfaturi, dacă este necesar. Nu voi trebuie să fiți cei rușinați de conținutul mesajelor.
4. Fiți întotdeauna atenți dacă cineva, mai ales un străin, vrea să vă vorbească despre sex. Rețineți că nu puteți fi siguri de identitatea reală sau intențiile acelei persoane. Abordarea în mod sexual a unui copil sau a unei persoane tinere este întotdeauna o cauză de îngrijorare majoră, și trebuie să spuneți unui adult de încredere, astfel încât voi sau un adult de încredere să poată raporta incidentul.
5. Dacă ați fost momiți sau păcăliți de cineva în angajarea în activități sexuale sau pentru transmiterea de imagini sexuale cu voi, ar trebui întotdeauna să spuneți unui adult de încredere pentru a primi consiliere și asistență. Niciun adult nu are dreptul să ceară astfel de lucruri de la un copil sau o persoană tânără - responsabilitatea aparține întotdeauna adultului!

Trebuie să spuneți cuiva despre îngrijorările voastre

1. Dacă aveți nelămuriri sau probleme în timp ce navigați online, trebuie să spuneți cuiva de încredere. Părinții voștri sau alte persoane adulte vă pot ajuta și vă pot oferi sfaturi bune despre ce trebuie să faceți. Nu există probleme prea mari pentru a fi rezolvate! Puteți, de asemenea, să apelați la o linie telefonică de asistență pentru copii²⁵ disponibilă în țara dvs.
2. Puteți raporta conținut sau activități nocive sau inadecvate de pe site-uri web la adresa specială de e-mail pentru abuzuri la gazda site-ului.
3. Puteți raporta conținutul ilegal la un Hotline Internet sau la poliție.
4. Puteți raporta activități ilegale sau eventual ilegale poliției locale.
5. În plus față de a avea mare grijă de voi, ar trebui, de asemenea, să aveți grijă de computerul sau dispozitivul vostru mobil. Ca și regulile SMART, există unele sfaturi ușor de reținut pentru a vă menține dispozitivul mobil și calculatorul în siguranță.

²⁵ De exemplu, CHI disponibilă la: www.childhelplineinternational.org

Învățați să vă utilizați dispozitivele în siguranță:

1. Asigurați-vă că ați instalat și învățat cum să folosiți un firewall și un anti-virus. Nu uitați să le păstrați actualizate!
2. Aflați despre sistemul de operare al calculatorului (precum Windows, Linux, etc.) și mai ales despre modalitățile de actualizare a acestuia (update, security patch etc.).
3. Dacă controalele parentale sunt instalate, vorbiți cu părinții voștri și puneți-vă de acord asupra nivelului de acces care se potrivește cu vârsta și nevoile voastre. Nu încercați să le spargeți.
4. Dacă primiți un fișier și nu sunteți siguri sau nu știți cine l-a trimis, NU-l deschideți. Aceasta este calea troienilor și virușilor de a infecta dispozitivele voastre.
5. Învățați să folosiți dispozitivele voastre și cum funcționează, astfel încât să puteți acționa dacă observați ceva neobișnuit.
6. Obișnuiți-vă să verificați cu cine sunteți conectați - învățați să utilizați instrumente precum "Netstat". În cele din urmă, un mod excelent de a vă asigura că părinții voștri sunt de acord cu viața voastră online, este de a stabili un acord în scris cu ei. Scopul este de a-i reasigura că sunteți conștienți de riscurile asociate cu viața voastră online, că știți cum să vă comportați și ce să faceți, dar și pentru a-i implica pe părinți, făcându-i să înțeleagă ce presupune efectiv activitatea voastră online. Acordul trebuie să se bazeze pe o înțelegere reciprocă între voi și părinții voștri. Există un exemplu al unui astfel de contract/angajament la sfârșitul acestui ghid (Anexa 1). Veți putea găsi și alte versiuni ale Contractului privind siguranța online a familiei.

Drepturile voastre online

- Aveți dreptul de a utiliza tehnologii pentru a vă dezvolta personalitatea și a vă ajuta la creșterea capacităților voastre;
- Aveți dreptul de a vă proteja identitatea;
- Aveți dreptul de a participa, de a vă distra și de a accesa informații adecvate pentru vârsta și personalitatea voastră;
- Aveți dreptul de a vă exprima liber și de a fi tratați cu respect în timp ce îi respectați întotdeauna pe ceilalți;
- Aveți dreptul de a fi citiți și de a discuta despre orice ați citit sau întâlnit atunci când sunteți online;
- Aveți dreptul de a spune NU dacă cineva vă face să vă simțiți inconfortabil cu solicitările sale online.

Ghid pentru grupul de vârstă 5-7 ani

Mulți tineri din acest grup de vârstă nu vor putea citi sau înțelege un astfel de ghid. Utilizarea dispozitivelor de către aceștia trebuie să fie upravegheată îndeaproape în orice moment de către un părinte sau adult. Software-ul de filtrare sau alte măsuri tehnice pot avea, de asemenea, un rol deosebit de util în sprijinirea utilizării Internetului de către un copil de această vârstă. Este înțelept să se considere limitarea accesului unui astfel de copil, prin, de exemplu, alcătuirea unei liste de site-uri web de siguranță, care sunt adecvate vârstei. Scopul este de a oferi acestui grup de vârstă elemente de bază referitoare la condițiile de siguranță în Internet, normele de comportare și înțelegerea Internetului. Părinții sau adulții responsabili pentru copii trebuie să consulte

Ghidul COP pentru părinți, tutori și educatori pentru a vedea cum ar putea ajuta cel mai tânăr grup de vârstă în a folosi Internetul în condiții de siguranță. În completare, mai multe utile și interesante link-uri la resursele online pentru acest grup de vârstă au fost enumerate în secțiunea “Surse pentru lectură suplimentară și de inspirație”.

Ghid pentru grupul de vârstă 8-12 ani.

Există o mulțime de lucruri diferite pe care le puteți face online. În timp ce majoritatea timpului totul e distractiv, uneori lucrurile nu merg precum ați sperat și poate că nu știți imediat de ce sau ce să faceți. Această secțiune are cu adevărat unele sugestii utile pentru a vă ajuta să fiți în siguranță online.

Chat-ul cu prietenii cu ajutorul mesajelor instant, în camere de chat și pe site-urile rețelelor de socializare poate fi o modalitate de a fi la curent cu noutățile. Să cunoașteți noi prieteni online este, de asemenea, distractiv. Puteți întâlni oameni online cărora să le placă aceleași filme sau evenimente sportive, ca și vouă.

Dar, în timp ce există o mulțime de lucruri bune despre menținerea legăturilor cu prietenii online, există, de asemenea, unele riscuri cu întâlnirea de oameni în online - mai ales dacă nu îi cunoașteți în viața reală.

Pentru a rămâne în siguranță în timp ce stați pe chat, aveți aici câteva sfaturi simple:

1. Atenție la cei în care aveți încredere online. O persoană poate pretinde să fie altcineva decât este.
2. Alegeți-vă prietenii. Chiar dacă este bine să aveți o mulțime de prieteni, având prea mulți, face să fie mai dificilă supravegherea celor care văd lucrurile ce le postați online. Nu acceptați cereri de prietenie atunci când nu cunoașteți persoana și nu sunteți sigur despre ea.
3. Păstrați private detaliile personale. Utilizați un pseudonim în loc de numele vostru real dacă sunteți pe un site sau într-un joc în care există mulți oameni pe care nu îi cunoașteți. Întrebați-vă părinții înainte de a da cuiva pe Internet numele vostru, adresa, numărul de telefon sau orice alte detalii personale.

4. Setați-vă profilul în modul privat. Rugați-i pe părinți să vă ajute, dacă nu sunteți siguri cum să faceți acest lucru. E foarte important.
5. Mențineți-vă întotdeauna parola secretă. Nu o comunicați nici măcar prietenilor voștri.
6. Dacă doriți să aranjați o întâlnire cu cineva pe care l-ați cunoscut online, pentru început, verificați cu un părinte și apoi, cereți-i să vă însoțească. Întâlniți-vă întotdeauna într-un loc public, puternic iluminat, unde vor fi și alte persoane în jur, de preferință în timpul zilei.
7. Dacă cineva scrie ceva nepoliticos, înspăimântător sau ceva ce nu vă place, spuneți-le părinților sau unui alt adult de încredere.

Eticheta online

Uneori este ușor să uitați că cealaltă persoană cu care sunteți pe chat, vă jucați, sau pe al cărui

profil postați, este o persoană reală. Este mai ușor de spus și făcut lucruri în spațiul virtual decât în "viața reală". Acest lucru îi poate jigni sentimentele persoanei respective sau o poate face să se simtă nesigură sau jenată. Este important să fiți amabili și politicoși cu ceilalți din online - opriți-vă pentru o clipă și gândiți-vă despre cum vor fi afectați de comportamentul vostru.

Sfaturi

Tratați celelalte persoane în modul în care doriți să fiți și voi tratați. Evitați utilizarea unui limbaj injurios și nu spuneți lucruri celorlalți pentru a-i face să se simtă prost.

Învățați despre modul de a vă comporta în mediul virtual - eticheta online. Ce este bine să faceți și să spuneți, și ce nu? De exemplu, dacă trimiteți un mesaj cuiva folosind litere de tipar, acesta poate considera că strigați la el.

Dacă cineva spune ceva nepoliticos sau ceva care vă face să vă simțiți inconfortabil, nu răspundeți. Părăsiți imediat chat-ul sau forumul.

Spuneți părinților sau unui alt adult de încredere, în caz că întâlniți limbaj supărător, sau vizualizați imagini dezgustătoare sau vedeți ceva ce vă sperie.

Jucând jocuri online

Jucând jocuri online și folosind console sau jocuri cu ajutorul unui dispozitiv poate fi distractiv, dar trebuie să aveți grijă despre cât de mult vă jucați și la cei cu care vă jucați. Este important ca atunci când discutați online cu alți jucători, să vă protejați confidențialitatea și să nu împărtășiți informații personale sau private. Dacă nu sunteți siguri că un joc este adecvat pentru voi, întrebați-i pe părinți sau un alt adult de încredere pentru a verifica clasificarea și comentariile pentru voi.

Sfaturi

1. Dacă un alt jucător se comportă urât sau vă incomodează, blocați-l din lista voastră de jucători. Ați putea, de asemenea, să-l raportați operatorului site-ului de joc.
2. Limitați-vă timpul de joc online, astfel încât să puteți face și alte lucruri, precum teme, treabă în casă sau să vă distrați cu prietenii.
3. Păstrați private detaliile personale.
4. Nu uitați să vă faceți timp offline și pentru prietenii voștri, sporturile voastre preferate și alte activități.

(Bullying) Agresiunea

Aceleași reguli se aplică online, precum în lumea reală, referitor la modul de a trata alte persoane. Din nefericire, oamenii nu sunt tratați întotdeauna bine online, și voi, sau alți prieteni pot fiinta agresiunii online. Ați putea fi șicanați sau zvonuri despre voi ar putea fi răspândite online, ați putea chiar primi mesaje

neplăcute sau amenințări. Se poate întâmpla la școală sau în afara ei, la orice oră din zi, de la oameni pe care îi cunoașteți, sau uneori, de la oameni pe care nu îi știți. Vă poate face să vă simțiți singuri și nesiguri. Nimeni nu are dreptul să intimideze o altă persoană. La nivelul cel mai grav, agresiunea este ilegală și poate fi cercetată de poliție.

Sfaturi

Dacă sunteți agresați online:

1. Ignorați agresiunea. Nu răspundeți la intimidări. Dacă agresorii nu primesc un răspuns, se pot plictisi și v-ar putea lăsa în pace.
2. Blocați persoana. Acest lucru va opri mesajele sau textele de la o anumită persoană
3. Spuneți cuiva despre asta. Spuneți-i mamei sau tatălui, sau unui alt adult de încredere. Păstrați dovada. Acest lucru poate fi util în urmărirea celui care vă agresează. Salvați ca dovezi mesajele, e-mail-urile, conversațiile online sau mesajele vocale

4. Raportați către:

- școala voastră - ar trebui să aibă politici despre agresiune.
- furnizorul vostru de Internet și/sau furnizorul de telefonie mobilă sau administratorul site-ului - există acțiuni pe care aceștia le pot lua pentru a ajuta.
- poliție - dacă există o amenințare pentru siguranța dumneavoastră, poliția vă va ajuta

Dacă un prieten este agresat online

Este greu de știut dacă prietenii sunt agresați online. Aceștia ar putea să țină secret acest lucru. Dacă sunt agresați, puteți observa că nu mai conversează cu voi online la fel de mult, sau că brusc primesc multe mesaje SMS sau că sunt nemulțumiți după ce au fost pe calculator sau și-au verificat mesajele de pe telefon. Ei nu ar mai ieși să se distreze cu prietenii sau și-au pierdut interesul pentru școală sau activități sociale.

Ajutați la stoparea agresiunii

1. Luați atitudine și vorbiți despre asta! Dacă vedeți sau știți că un prieten este agresat, sprijiniți-l și raportați. Ați dori să faceți același lucru și pentru voi.
1. Nu redirecționați mesajele sau imaginile care pot răni sau deranja pe cineva. Chiar dacă nu sunteți inițiatorii agresiunii, puteți fi văzuți ca o parte din ciclul acesteia.
1. Nu uitați să-i tratați pe ceilalți așa cum doriți să fiți și voi tratați când comunicați online.

Amprenta digitală

Este minunat să puteți împărtăși online lucruri cu prietenii voștri. Partea distractivă de a partaja clipuri video, imagini și alte tipuri de conținut, este că mulți oameni pot vizualiza și răspunde. Nu uitați că ceea ce partajați cu prietenii poate fi vizualizat de către alții pe care nu-i cunoașteți. Se pot uita la aceste lucruri mulți ani de acum încolo. Tot ceea ce postați se adaugă la amprenta voastră digitală și, odată ce este online, ar putea rămâne acolo pentru totdeauna. Așa că, gândiți bine înainte de orice postare.

Sfaturi

1. Păstrați private detaliile personale. Utilizați un pseudonim în loc de numele vostru real. Întrebați-vă părinții înainte de a da cuiva pe Internet numele vostru, adresa, numărul de telefon sau orice alte detalii personale.
2. Nu dați nimănui numele de utilizator sau parola.
3. Gândiți-vă bine înainte de a expedia sau posta ceva. Odată ce e postat, poate fi dificil să îndepărtați conținutul.
4. Nu postați ceva despre care nu vreți ca alții să știe sau să afle - sau despre care nu le-ați spune față în față.
5. Nu uitați că imaginile și clipurile video private trimise prietenilor sau postate pe un site de socializare pot fi transferate altora și încărcate pe site-uri publice.
6. Fiți respectuoși față de conținutul altor persoane, pe care-l postați sau partajați. De exemplu, o fotografie pe care prietenul vostru a făcut-o este proprietatea lui, nu a voastră. Puteți să o postați online doar dacă aveți permisiunea lui și dacă faceți o notă despre unde ați obținut-o.

Conținut ilegal sau ofensator

Atunci când navigați pe web vă puteți întâlni cu website-uri, fotografii, texte sau alte materiale care vă pot face să vă simțiți inconfortabil sau deranja. Există câteva modalități ușoare de a gestiona aceste situații.

Sfaturi

1. Spuneți părinților sau unui alt adult de încredere dacă materialul pe care l-ați întâlnit vă deranjează.
2. Învățați cum să "scăpați" de un site dacă o căutare pe Internet vă duce la o pagină imorală și dezgustătoare. Apăsăți Ctrl-Alt-Delete, dacă site-ul nu vă permite să ieșiți
3. Dacă un site pare suspect sau are o pagină de avertizare pentru copii sub 18 de ani, părăsiți-l imediat. Unele site-uri nu sunt pentru copii
4. Verificați cu părinții dacă motorul de căutare este setat pentru a bloca materialul menit pentru adulți.
5. Solicitați părinților să vă instaleze un filtru de Internet pentru a bloca site-urile rele.
6. Rugați-vă părinții să vă ajute să găsiți site-uri sigure și distractive pentru a le utiliza și salva pentru mai târziu.

Grupul de vârstă de 13 ani și peste

Un număr foarte mare de tineri din acest grup de vârstă utilizează rețelele de socializare, jocurile online și aplicațiile de mesagerie instantanee.

A fi rezenți online nu este pentru ei doar ceva ocazional sau pentru distracție. Pentru mulți dintre ei este o parte integrantă a vieții lor de zi cu zi.

Acesta este modul în care rămân în contact și comunică cu prietenii lor, cum își organizează părți importante din viața lor socială și școlară. Aici veți găsi informații despre modul cum puteți fi în siguranță atunci când folosiți aceste platforme online, precum și perspective despre ce puteți face pentru a ajuta la crearea unui spațiu online pozitiv pentru voi și prietenii voștri.

Conținutul ilegal și dăunător

Curiozitatea, interesele speciale și dorința de a învăța lucruri noi și de a explora noi fațete ale cunoașterii - pentru toate acestea, Internetul este un instrument excelent pentru a satisface aceste nevoi. Dar, Internetul este o lume deschisă în care fi care este liber să transmită știri sau aproape orice altceva. Acesta conține o cantitate înfin tă de informații, atât de vaste în orice domeniu, astfel că este ușor să vă pierdeți sau să vă loviți de neadevăruri sau materiale neadecvate nevoilor sau vârstei voastre. Ne referim la site-uri care, de exemplu, promovează ura rasială sau incitarea la violență, site-uri care ar putea să vă conducă spre materiale pornografice sau care prezintă abuzuri față de copii. Acest lucru se poate întâmpla în mod pur accidental, cum ar fi în cazul de căutări online pe subie-

cte complet diferite, prin e-mail, programe P2P, forumuri, camere de chat și, în general, prin mai multe canale implicate în rețelele de socializare.

Prin urmare:

1. Înainte de a începe o căutare online, ar trebui să aveți o idee clară a ceea ce căutați;
2. Pentru a restrânge cât mai mult căutarea, puteți să utilizați funcțiile de căutare avansată sau registrul de adrese, adică, să folosiți categoriile tematice, pe care cele mai multe motoare de căutare le furnizează (cum ar fi sport, sănătate, cinema etc.);
3. Folosiți-vă spiritul critic și încercați să determinați dacă site-ul este de încredere: Atunci când accesați adresa site-ului, alte pagini încep să se deschidă automat? Aveți posibilitatea de a afla cine deține acest site? Este ușor să contactați proprietarul?

Puteți spune cine a scris pagina sau un anume articol pe care îl vizualizați? (Puteți întotdeauna să faceți o altă căutare pentru a afla mai multe despre autor și/sau proprietar). Asigurați-vă că ați scris corect adresa de Internet; există unele site-uri care utilizează un nume similar cu un altul pentru a profita de o posibilă tastare incorectă. Este textul de pe site scris corect sau există erori gramaticale? Sunt datele incluse, care pot indica dacă site-ul a fost actualizat? Sunt acolo orice note legale (privind, de exemplu, confidențialitatea)?;

4. Dacă, în timp ce navigați online, dați de site-uri care conțin materiale violente, rasiste, ilegale sau referitoare la abuz față de copii, nu uitați că aceste site-uri pot fi reclamate la poliție sau la un hotline. Încercați să aflați cui puteți trimite aceste reclamații în țara voastră; părinții sau un alt adult de încredere vă pot ajuta în completarea unei reclamații. Ar

trebui, de asemenea, să vorbiți cu cineva despre ce s-a întâmplat și orice sentimente pe care încă le puteți avea despre întâmplarea/experiența respectivă;

5. Conținutul (imagini, clipuri video etc.) găsit pe web privind sexul, poate avea adesea un caracter pornografic și răs-mite un material sexual într-o manieră pentru adulți, de obicei, cu puncte de vedere care nu sunt adecvate pentru grupa voastră de vârstă.

Ce este grooming-ul?

Internetul și telefoanele mobile pot fi utilizate de către adulți abuzivi pentru a lua contact cu fete și băieți. Acest lucru se întâmplă în special prin SMS și MMS, camere de chat, programe de mesagerie instantanee, grupuri de știri, forumuri, jocuri online, și, în general, prin toate spațiile de rețele de socializare, unde este ușor posibil să

se obțină informații ale utilizatorilor legate de vârstă, sex și mai multe, prin profilurile pe care și le-au creat.

Profitorii sexuali folosesc Internetul pentru a contacta copiii și tinerii pentru scopuri sexuale, adesea cu ajutorul unei tehnici cunoscute drept "grooming". Acest lucru implică câștigarea încrederii unui copil sau unei persoane tinere folosindu-se de intereselor acestora. Aceste persoane sunt oameni extrem de manipulatori. Adesea ele deschid subiecte sexuale, trimit fotografii și folosesc limbaj explicit, pentru a-i face pe copii și tineri conștienți de abilitățile sexuale, făcându-i în acest fel să lase garda jos. Cadourile, banii și chiar bilete de transport în comun sunt uneori folosite pentru a convinge și atrage copilul la locul unde profitorul îl poate exploata sexual. Aceste acte sexuale pot fi chiar fotografiate sau înregistrate video, sau dacă întâlnirea nu are

loc în lumea reală, profitorul l-ar putea convinge pe copil să înregistreze imagini sexuale cu el/ea sau prietenii lui sau să ia parte la activități sexuale pe care să le difuzeze cu ajutorul unui webcam. Mulți copii și tineri care vor fi trași în aceste tipuri de relații duc lipsa unui anumit nivel de maturitate emoțională sau au stima de sine scăzută. Acest lucru îi predispune la acest tip de manipulare și intimidare. Pot, de asemenea, să ezite în a le spune adulților despre întâlnirile lor, de jenă sau de frica de a nu pierde accesul la Internet. În unele cazuri sunt amenințați și șantajați de către acești profitori și li se spune să păstreze relația, sau ceea ce s-a întâmplat, în secret.

Din acest motiv:

1. este esențial să fiți conștienți de acest risc și de faptul că nu toată lumea prezintă online este ceea ce el/ea pretinde a fi. Corupătorii din online

<http://Bullying...>

pot adesea să pretindă că au vârsta voastră pentru a crea o atmosferă de familiaritate și de încredere, care ar putea conduce la o întâlnire în viața reală și la un posibil abuz;

2. protejarea datelor personale este importantă; în lumea reală, nu ați oferi astfel de detalii și niciodată nu ați spune oamenilor pe care nu-i cunoașteți despre chestiuni intime. Chiar dacă ați format o nouă prietenie virtuală, care ar putea să ducă la ceva mai mult, este important de reținut că nu știți niciodată cine este de fapt la celălalt capăt al calculatorului;
3. pentru a vă introduce într-un chat, forum, sau, mai general, într-o rețea de socializare, este adesea nevoie să compilați un profil personal, introducând informațiile care pot fi de aliate până la un anumit punct. În astfel de cazuri, este obligatoriu să fiți prudenți

când introduceți date identifiabile sau ușor de urmărit (prenume și nume, adresă, numele școlii voastre, numărul de telefon mobil, e-mail, etc.). Astfel de detalii pot deveni accesibile oricui și este, prin urmare, recomandabil să vă creați o identitate, cu ajutorul poreclelor sau altor nume false, a imaginilor fiktive sau avatarurilor și să nu furnizați orice informații personale detaliate;

4. atunci când sunteți curioși despre sexualitatea voastră sau sentimentele voastre cele mai intime, rețineți că Internetul poate fi uneori o sursă de informații și sfaturi foarte bună, dar foarte adesea este mai bine să încercați să găsiți o cale de a discuta despre aceste lucruri cu oameni pe care îi știți deja și în care aveți încredere în viața reală.
5. dacă apar încercări de a vă ademeni sau situații ciudate,

este important să găsiți pe cineva cu care să vorbiți, cu un adult sau un prieten; furnizorii de servicii de Internet permit adesea utilizatorilor să raporteze incidente sau abuzuri printr-un singur clic pe “reclamație” sau “notificare”. Alternativ, puteți contacta direct poliția;

de asemenea, este recomandat să salvați e-mail-urile și textele din chat, mesajele SMS sau MMS (cu ajutorul “căsuței poștale”, de exemplu), deoarece acestea pot fi furnizate ca dovezi către poliție.

Agresiunea

Prin servicii precum e-mail-ul, forumuri, camere de chat, bloguri, programe de mesagerie instantanee, SMS și MMS, și prin intermediul camerelor video este posibil să păstrați legătura cu prietenii vechi sau să vă faceți alții noi în timp real, în toate

părțile lumii, și, de asemenea, să schimbați idei, să jucați jocuri, să efectuați cercetări, etc. Deși majoritatea acestor servicii și modurile în care acestea sunt folosite sunt pozitive, în unele cazuri aceste instrumente pot fi folosite pentru a jigni, batjocori, defăima și agasa utilizatorii de Internet; în plus, comportamentul offline violent sau ofensator, filmat cu telefoanele mobile, se amplifică atunci când este dat la schimb sau postat pe net.

Ce este agresiunea? Agresiunea este actul de a provoca cu intenție prejudicii unei alte persoane prin hărțuirea verbală, asaltul fizic sau alte metode mult mai subtile de constrângere, precum manipularea. În limbajul cotidian, agresiunea descrie adesea o formă de hărțuire, săvârșită de un abuzator care posedă mai multă putere fizică și/sau socială de dominare decât victima. Victima agresiunii este uneori o țintă. Hărțuirea poate fi

verbală, fizică și/sau emoțională. (www.wikipedia.org)

Foarte des, agresiunea are loc în școli sau cartiere locale. Din păcate, există tot mai multe forme de intimidare și agresiuni reale online, variind de la site-uri ofensatoare, până la trimiterea de mesaje text de hărțuire, și continuând cu expedierea de fotografii îndreptate prin intermediul telefoanelor mobile și așa mai departe. Această formă specială de agresiune - care poate jigni și răni pe cineva fără să implice în mod necesar un contact fizic - poate avea consecințe la fel de dureroase ca formele tradiționale de agresiune.

Din acest motiv este important să știți că acest fenomen există și să fiți conștienți de formele diferite pe care le poate lua, și ce se poate face pentru a evita să deveniți o victimă:

1. Nu transmiteți datele voastre personale necuțat,

deoarece acest lucru vă poate face ușor de identificat și veți fi mai predispuși la acte de agresiune și intimidare din partea altora de vârsta voastră;

2. Odată ce informația a fost deja postată online, aceasta iese din aria voastră de control și este disponibilă pentru oricine și publică pentru orice fel de utilizare. Acest lucru trebuie să vă fie foarte clar; ce poate părea o glumă nevinovată, consecințele acesteia ar putea deveni agasante și jignitoare pentru alții;

3. Este important să vă abțineți de la a reacționa la provocări primite prin SMS, MMS, mesaje instant, e-mail-uri ofensatoare sau defăimătoare, sau în camere de chat sau în timpul întâlnirilor online cu alți utilizatori.

În schimb, este nevoie să abordați anumite strategii, care pot exclude sau limita acțiunile celor care încearcă să vă provoace, precum:

- × multe jocuri permit excluderea utilizatorilor indezirabili (sau nedoriti);
- × când camerele de chat sunt monitorizate, este posibil să salvați textul ofensator din chat și să-l remiteți către administrator;
- × abuzurile pot fi reclamate la furnizorii de servicii sau, în caz de abuz prin telefoanele mobile, reclamația poate fi trimisă la firma de telefonie mobilă;
- × în cazurile mai grave, cum ar fi cazurile care implică amenințările fizice, este recomandabil ca poliția să fie informată;
- × este posibilă urmărirea contului de e-mail din care mesajul ofensator a fost trimis, dar practic, de multe ori este imposibil de dovedit cine l-a utilizat

de fapt pentru a trimite mesajul. Agresiunea online ar putea, de asemenea, presupune spargerea contului cuiva și utilizarea acestuia pentru comportamentul ofensator al altei persoane, prin urmare lăsând vina să cadă pe nefericita persoană a carei cont de e-mail a fost spart;

- × majoritatea programelor de e-mail oferă filtre pentru a bloca mesajele nedorite.

4. Multe programe de mesagerie instantanee oferă posibilitatea creării unei liste de nume pe care utilizatorii pot alege să le blocheze. În acest fel, puteți preveni ca oameni nedoriti să ia legătura cu voi. Un sistem de mesagerie instantanee (IM) vă permite să știți atunci când unul dintre contactele cunoscute și aprobate este online și, în acel punct, puteți începe o sesiune de

chat cu persoana cu care doriți să comunicați. Există un număr diferit de sisteme de IM, precum ICQ, AOL Messenger, Yahoo Messenger!. Agresorii știu care sunt cele mai populare printre tineri și pe care le folosesc pentru propriile scopuri de flaming (interacțiuni agresive/ofensatoare între utilizatorii unui astfel de serviciu online), sau pentru a provoca o dispută online. Conversații sau dispute care se inițiază online, pot provoca uneori efecte secundare indezirabile, care pot continua la școală sau în alte locuri offline.

În orice caz, nu uitați că este important să spuneți cuiva despre ceea ce se întâmplă, dacă vă simțiți vreodată amenințați sau incomodați. Spuneți părinților voștri, unui profesor sau cuiva din cadrul personalului școlii, în care simțiți că puteți avea încredere. Chiar și prietenilor dacă le spuneți, ar putea fi util.

Puteți, de asemenea, să reclamați la furnizorul de servicii sau operatorul de telefonie mobilă, sau chiar la poliție dacă este grav. Nu uitați să salvați dovezile de agresiune, acest lucru va fi u adevărat important atunci când veți spune cuiva despre asta.

Agresiunea nu este acceptată, nici în mediul online și nici în viața reală.

În multe țări există organizații naționale sau locale de la care puteți primi ajutor.

În unele țări, precum Canada, "agresiunea cibernetică" este considerată un act criminal real. În majoritatea țărilor este considerat un delict penal amenințarea sau hărțuirea sau urmărirea cuiva, indiferent dacă în viața reală sau în online.

Un fapt interesant: termenul de agresiune/intimidare a avut inițial o semnificație foarte diferită față de cel de astăzi -

de fapt, cu 500 de ani în urmă însemna "prieten" sau "membru de familie" - cum s-au schimbat lucrurile!

Protejați-vă confidențialitatea

În zilele noastre, crearea unui blog sau a unui site personal, este relativ simplă. Pentru a vă alătura la o cameră de chat, un forum sau mai general, la o rețea de socializare, trebuie mai întâi să concepeți un profil personal care să includă diverse tipuri detaliate de informații. Site-urile au reguli diferite. Înainte de a introduce orice informații despre voi în baza de date a site-ului sau în arhiva de membri, verificați cum aceste informații ar putea fi utilizate, dacă da sau nu, unele sau toate, informațiile ar fi publicate, și dacă da, unde.

Dacă vă simțiți inconfortabil cu cantitatea de informații care vi se cere, dacă nu știți cu adevărat

sau nu aveți încredere în site, nu-l folosiți. Căutați un altul sau un serviciu similar care solicită informații mai puține sau care promite că vă tratează informațiile mai cu atenție.

Oriunde este posibil, este recomandat să vă creați o identitate (sau alias) folosind un nume inventat sau o poreclă și nu mai adăugați nimic altceva. Mai presus de toate, este important să înțelegeți foarte clar ceea ce se poate întâmpla și ce nu este bine să împărtășiți cu alții. Ce ajunge în online poate foarte ușor depăși zona voastră de control și poate să fie a dispoziția oricui pentru orice posibilă utilizare:

1. Ori de câte ori este nevoie să divulgați date personale, asigurați-vă că cine solicită informații despre voi este autentic și serios și, de asemenea, țineți cont că înainte de a furniza date privind prietenii voștri, trebuie să-i informați mai întâi

pe ei și să primiți permisiunea lor, pentru că aceștia s-ar putea să nu fie în căntați de ideea de a le fi furnizate și altora adresele lor de e-mail sau alte informații despre ei;

2. Nu puteți fi obligați să furnizați toate informațiile solicitate de la voi și trebuie să introduceți doar tipurile de date care sunt strict necesare. În orice caz, este întotdeauna cel mai bine să aflați cât mai multe lucruri despre persoana, serviciul sau firma cu care aveți de-a face, înainte de furnizarea datelor voastre. În special, verificați dacă site-ul care solicită datele, își propune să vă trimită orice material publicitar, sau dacă propune să furnizeze detaliile voastre către alte companii. Dacă nu doriți niciuna sau chiar ambele opțiuni, selectați căsuța corespunzătoare. Dacă nu vă oferă această opțiune, ar trebui să nu mai folosiți deloc acel serviciu.

3. Trimiteți fotografii și filmele personale numai aceluia pe care îl cunoașteți, imaginea voastră constituie date personale și trebuie să vă asigurați că nu este trimisă necugetat. Este valabil și pentru imaginea celorlalți.

Țineți cont de faptul că este practic imposibil de determinat unde va ajunge o imagine online; înainte de fotografie ea sau filmarea cuiva, întotdeauna trebuie să-i cereți permisiunea;

4. Atunci când trebuie să vă înregistrați pentru un serviciu special, încercați să folosiți câteva dispozitive simple: de exemplu, utilizați o parolă care ar fi ușor de ghicit, astfel încât nimeni altcineva să nu poată accesa contul vostru; folosiți o adresă complexă de e-mail, eventual atât cu numere, cât și cu litere (de ex. mrx-3cme97@... .com) astfel încât devine mai greu de ghicit pentru spam-uri sau utilizatori necunoscuți care ar putea să vă trimită e-mail-uri nedorite.

Asigurați-vă că serviciul anti-spam (pentru mesaje e-mail) și controlul antivirus (pentru fișierele anexate în e-mail) sunt activate și actualizate continuu. Utilizați două adrese de e-mail, una care este strict personală, și care este doar pentru corespondența cu contactele din viața reală (prieteni, rude, și alții asemenea), și o alta pentru a fi introdusă în toate formularele de înregistrare online care cer date personale (profiluri de utilizator, anunțuri, jocuri online etc.), care știți deja că ar putea fi accesate de către străini.

5. Nu deschideți anexele e-mailurilor primite de la surse pe care nu le știți sau programe ale căror efecte nu le știți, ar putea fi un Key Logger (capabil să înregistreze toate tastele apăsate, funcție care îi permite atacatorului să afle parole, coduri numerice personale, numere de card de credit etc.), E-Grabber (capabil să acceseze toate adresele de e-mail stocate pe PC-ul victimei), sau Info Grabber

(capabil să extragă informații, cum ar fi di erite chei de înregistrare ale celor mai importante programe ale unui PC). Fără să fiți conștienți, aceste programe pot trimite către persoane necunoscute pe Internet toate informațiile pe care acestea le strâng.

6. Implicați-vă numai în activități de care sunteți absolut siguri. Dacă “mirosiți ceva suspect”, ceva care nu pare corespunzător, sau care nu vă convinge în totalitate, atunci cel mai înțelept ar fi să vă retrageți. Aveți dreptul să criticați și să vă îndoiți despre ce întâlniți în online. Amintiți-vă că lucrurile nu sunt întotdeauna așa cum par.

Respectarea dreptului de autor

Ceea ce este uimitor despre Web, sunt posibilitățile infinite de a găsi și accesa toate tipurile de materiale prin motoare de căutare, iar acestea pot fi descărcate fie gratuit sau plătite

prin PC sau telefonul mobil, și apoi utilizate offline.

Nu tot ceea ce se găsește online poate fi utilizat așa cum v-ați dori; o mare parte de conținut este protejată de legea dreptului de autor sau a dreptului de proprietate.

Soft-ul Peer to peer (P2P) permite partajarea și schimbul de fișiere, direct cu alți utilizatori de Internet, fără costuri de conectare suplimentară. Muzică, filme, videoclipuri și jocuri sunt printre materialele care sunt cele mai căutate și descărcate de tineri, dar ele sunt adesea acoperite de dispozițiile dreptului de autor și protejate de lege. Descărcarea și distribuirea neautorizate de conținut protejat prin drepturi de autor este o crimă în majoritatea țărilor și se pedepsește prin lege. Este, de asemenea, posibilă depistarea voastră pentru descărcarea de materiale ilegale protejate prin drepturi de autor.

Aceasta a condus, de exemplu, ca părinților unui copil să le fie trimisă o factură enormă pentru a acoperi costurile materialelor descărcate de el ilegal, iar dacă familia refuză să plătească alte forme de acțiuni legale pot fi utilizate în calcul. Unele țări consideră chiar interzicerea accesului la Internet pentru cei care sunt prinși în mod repetat că folosesc Internetul pentru obținere accesul neautorizat la material protejat prin drepturi de autor. În plus, când folosiți lucrările altora, cum ar fi articole sau teze, nu uitați să precizați sursa, în mod corespunzător. Dacă nu faceți acest lucru, atunci poate fi clasificat ca plagiat, ceea ce vă poate cauza multe neplăceri.

Rețineți:

1. Sunteți liberi să utilizați, modificați și distribuiți programe gratuite (freeware) care nu sunt protejate prin drepturile de autor;

2. Unele soft-uri sunt, pe de altă parte, parțial gratuite (shareware), și prin urmare gratuite doar pentru o anumită perioadă de probă;

3. Confidențialitatea voastră și PC-ul vostru ar putea fi luate de viruși sau alte programe/aplicații de tip “malware”. Prin urmare, este întotdeauna cel mai bine să instalați și să actualizați în permanență sisteme de protecție precum antivirus, anti-dialer software (pentru platformele mobile – nu permit infectarea cu viruși care apelează numere cu suprataxă sau alte numere de apel, fără cunoștința posesorului/utilizatorului legitim) și un firewall. Citiți întotdeauna ghidul programului pe care îl utilizați pentru a evita erorile care sunt enumerate mai jos;

4. Materialul protejat de drepturi de autor este, în general, indicat de textul standard, cum ar fi “Toate drepturile rezervate”

sau alte formulări similare; în cazurile în care acest lucru nu este evident, ar fi totuși mai bine să nu riscați;

5. Programele peer to peer (P2P) pe care le utilizați pentru a partaja și descărca fișierele impun, de asemenea, anumite riscuri. Trebuie să le înțelegeți foarte bine, pentru a le putea utiliza fără riscuri de securitate:

- a. se poate ca nu întotdeauna să descărcați ceea ce ați intenționat să descărcați: diferite tipuri de conținut pot fi ascunse în spatele titlului unei melodii sau a unui clip video. În cel mai rău caz, de exemplu, acestea ar putea conține imagini cu abuzuri asupra copiilor. Citiți cu atenție ghidul programului vostru pentru a afla cum puteți detecta fișierele false și folosiți doar surse de încredere: rugați prietenii să vă spună ce surse să folosiți și pe care să le evitați;

- b. înainte de a deschide un fișier descărcat scanați-l de viruși; un alt foarte frecvent risc este faptul că fișierul descărcat poate conține viruși și programe spion care poate pune PC-ul, datele personale și confidențialitatea la risc;
- c. nu partajați întregul hard disk: verificați configurațiile voastre pentru a vă asigura că ați partajat numai acele dosare pe care ați vrut să le partajați și nu uitați că partajarea de fișiere protejate prin drepturi de autor este o crimă.

Comerțul online

Puteți achiziționa produse în online sau prin utilizarea unui telefon mobil. Achizițiile pot fi făcute prin card de credit sau, în cazul telefoanelor mobile, prin debitarea de credit pe abonamentul telefonului mobil. Există, de asemenea, spații online dedicate schimburilor și achizițiilor de tot felul de produse la prețuri foarte competitive.

Una dintre diferențele fundamentale dintre comerțul online și cel tradițional o reprezintă diferența în identificarea celui de la capătul celălalt al schimbului și riscul de fraudă care poate fi chiar “după colț”. Unul dintre riscurile cele mai răspândite este acela de “phishing”. Acest lucru se întâmplă atunci când oamenii răspund la e-mailuri false, spam-uri care de obicei vin de la o sursă respectabilă, ca de exemplu, o bancă sau compania de carduri de credit. Acestea vă vor solicita să introduceți o mulțime de informații personale, de exemplu, detaliile contului bancar, parole, data de naștere și altele, pe care apoi le vor întrebuința în mod greșit.

O complicație suplimentară referitoare la comerțul online se referă la vânzarea de produse sau servicii care sunt într-un fel restricționate de vârstă. De exemplu, în multe țări este ilegal pentru furnizori să vândă sau să ofere alcool sau tutun minorilor legali. Jocurile de noroc sunt,

de asemenea, în general, limitate la oamenii peste o anumită vârstă. Totuși în mediul online este foarte greu pentru furnizor să determine vârsta persoanei care face cumpărăturile sau achiziționează serviciul. Ceea ce multe companii fac, este să le solicite cumpărătorilor să bifeze căsuța pentru a confirma că aceștia îndeplinesc cerințele minime de vârstă.

Unele companii din mai multe țări încep să implementeze sisteme de verificare a vârstei, legate de procedurile lor de cumpărare, dar acest lucru este încă foarte nou și tehnologia limitată, însă este totuși o practică în creștere. Cumpărând produse online restricționate de vârstă, și publicarea de minciuni referitoare la vârstă, cu scopul de a face cumpărături, poate însemna comiterea unei infracțiuni, iar la fel și pentru furnizor. Vi s-ar putea confisca marfa și ați putea avea cazier, așa că nu faceți asta.

Există, în orice caz, o serie de tactici care vă pot ajuta să reduceți

riscurile și care vă pot permite să utilizați posibilitățile convenabile oferite de comerțul online:

1. Aveți mare grijă în alegerea site-urilor de pe care doriți să faceți achiziții și asigurați-vă de credibilitatea lor. Adunați cât de multe informații puteți despre site-ul respectiv, cum ar fi numele, adresa, numărul de telefon și de sediul central al companiei, descrierea condițiilor generale ale contractului, și în special, despre cum vă puteți retrage de la achiziție; de asemenea, citiți despre protecția și gestionarea datelor personale și plata garanției; și comparați prețurile, căutând același element și pe alte site-uri;
2. Cardurile de credit preplătite, sau cele de debit, care au o limită pentru cheltuieli, vă pot ajuta la evitarea surprizelor neplăcute.
3. Înainte de a cumpăra ceva online, asigurați-vă că site-ul utilizează un sistem securizat pentru tranzacții pentru a preveni, de exemplu, “sniffing”, care este un mijloc de capturare a da-

telor în timpul transmisiei. Chiar dacă multe site-uri încorporează sisteme care contreză interceptarea datelor în tranzit, detaliile voastre ar putea fi încă furate dacă cineva sparge serverul unde compania voastră stochează detaliile cardului de credit. În mod clar, prin alegerea altor modalități de plată puteți evita posibilitatea ca cineva să vă fure numărul cardului dumneavoastră de credit;

4. Dacă primiți un email neso-licitat, care vă prezintă o ofertă incredibilă, este foarte probabil ca aceasta să fie ecinstită;

5. Dacă ceva pare prea bun pentru a fi adevărat, cel mai probabil că este, și ar fi bine să uitați de el;

6. În cazul cumpărărilor făcute de pe telefoanele mobile, pentru care un card de credit nu este necesar, verificați care sunt costurile serviciilor de fapt, condițiile serviciului din contract și cum vă puteți reține.

4.

Concluzii

Ținând cont de toate aceste reguli de bază, veți fi în stare să evitați majoritatea capcanelor și pericolelor pe care le puteți întâlni online. Atunci când întâmpinați experiențe neplăcute sau tulburătoare, asigurați-vă că discutați cu o sursă de încredere despre acestea. Nu uitați că aveți dreptul de a fi protejați, dar și responsabilitatea de a acționa în mod corespunzător, atât offline precum și în online.

Surse pentru informații suplimentare și de inspirație

Convenția Națiunilor Unite privind
Drepturile Copilului

<http://www.unicef.org/crc/>

Rezultatele WSIS

<http://www.itu.int/wsis>

Activitățile ITU în domeniul securității
cibernetice

<http://www.itu.int/cybersecurity>

Inițiativa protecției online a copilului
(COP)

<http://www.itu.int/cop>

Imaginează-ți viitorul - o predicție a
modului în care va fi viitorul

[http://www.elon.edu/e-web/predictions/
kidzone/yourfuture.xhtml#kids%27%20
predictions](http://www.elon.edu/e-web/predictions/kidzone/yourfuture.xhtml#kids%27%20predictions)

Imaginea de ansamblu a Internetului
– Lumea utilizatorilor de Internet și
statistici ale populației

[http://www.internetworldstats.com/stats.
htm](http://www.internetworldstats.com/stats.htm)

Versiunea adaptată pentru copii a docu-
mentului 'A World Fit for Children'

[http://www.unicef.org/specialsession/
wffc/child_friendly.html](http://www.unicef.org/specialsession/wffc/child_friendly.html)

Sondaje de opinie: Ce cred tinerii

<http://www.unicef.org/polls/>

Connect Safely este pentru părinți,
adolescenți, pedagogi, susținători - toată
lumea angajată și interesată de impactul
social al Internetului

<http://www.connectsafely.org/>

Declarația fi ală a copiilor și
adolescenților de la cel de-al 3-lea
Congres Mondial Împotriva Exploatării
Sexuale.

[http://resources.ecpat.net/worldcongres-
sIII/index.php](http://resources.ecpat.net/worldcongres-III/index.php)

Carta Copiilor și Tinerilor privind Inter-
netul Global

<http://www.iyac.net/children/index.htm>

Un număr de resurse Childnet pentru
tineri

<http://www.childnet.com/young-people>

Informații privind siguranța pe Internet
(acces la pagini în diferite limbi)

[http://www.saferinternet.org/ww/en/pub/
insafe/index.htm](http://www.saferinternet.org/ww/en/pub/insafe/index.htm)

<http://www.getnetwise.org/>

Anexa 1

Contractul părintelui

Știu că Internetul poate fi un loc minunat pe care copiii mei să-l viziteze. Mai știu că trebuie să contribui și eu pentru a-i ajuta să fie în siguranță atunci când accesează Internetul. Înțelegând că și copiii mei mă pot ajuta, sunt de acord să urmez următoarele reguli:

1. Voi fi la curent cu serviciile și site-urile web pe care copiii mei le utilizează.
2. Le voi seta reguli rezonabile și linii directoare pentru utilizarea calculatorului și vom discuta și afișa aceste reguli în apropierea calculatorului, ca un memento.
3. Nu voi reacționa excesiv atunci când copiii mei îmi vor spune despre faptul că au făcut sau văzut ceva “nepotrivit” pe Internet.
4. Voi încerca să le cunosc “prieteni online” și pe cei din lista de prieteni, așa cum voi încerca să îi cunosc și pe ceilalți prieteni.
5. Voi încerca să asigur sprijin și o supraveghere mai apropiată copiilor mai mici atunci când utilizează Internetul, prin instalarea, de exemplu, a calculatorului în spațiul comun al familiei.
6. Voi raporta activități și site-uri suspecte și ilegale către autoritățile corespunzătoare.
7. Voi compila și găsi o listă cu site-uri recomandate pentru copii.
8. Voi verifica frecvent site-urile pe care copiii mei le-au vizitat pe Internet.
9. Voi cerceta opțiuni de filtrare și blocare a materialului din Internet, necorespunzător pentru copiii mei.

10. Am să vorbesc cu copiii mei despre explorările lor online și voi lua parte la aventurile lor online, ori de câte ori voi putea.

Sunt de acord cu cele de mai sus.

Semnătura părintelui/părinților

Data

Am luat la cunoștință faptul că părinții mei au convenit să trăiască prin aceste norme și sunt de acord să-i ajut să exploreze Internetul cu mine.

Semnătura copilului

Data

Contractul copilului

Știu că Internetul poate fi un loc minunat de vizitat. Mai știu că este important pentru mine să urmez regulile care îmi vor oferi siguranță online. Sunt de acord cu următoarele reguli:

1. Oricând este posibil, îmi voi alege un nume de utilizator sigur și rațional, care să nu furnizeze informații personale despre mine sau familia mea.
2. Voi păstra toate parolele mele private.
3. Voi discuta cu părinții mei despre diferitele programe și aplicații pe care le folosesc pe calculatorul meu și pe Internet, și voi vorbi cu ei despre site-urile pe care le accesez. Înainte de a descărca sau încărca un nou program, sau de a accesa un nou site, voi verifica cu părinții mei prima dată, pentru a primi aprobarea lor.
4. Când intenționez să accesez un nou serviciu online, le voi evita pe cele care solicită prea multe informații personale și voi încerca să optez pentru cele care cer mai puține asemenea informații.
5. Întotdeauna voi lua măsuri pentru a afla ce informații personale vor fi publicate implicit de către serviciul respectiv în profilul meu și întotdeauna voi opta pentru un grad maxim de confidențialitate.
6. Nu voi partaja informațiile mele personale, sau cele ale părinților mei sau ale oricărui alt membru al familiei, în orice mijloc, mod sau formă, online sau cu cineva cu care mă întâlnesc online. Acestea includ, dar nu se limitează la - numele, adresa, numărul de telefon, vârsta sau numele școlii.
7. Îi voi trata pe ceilalți așa cum vreau să fiu eu tratat/ă.
8. Voi folosi bunele maniere când sunt online, inclusiv limbajul decent și respectul. Nu mă voi implica în certuri și nu voi utiliza cuvinte amenințătoare sau jignitoare.
9. Voi face din siguranța personală prioritatea mea, deoarece știu că în online sunt unii oameni care pretind a fi altcineva decât sunt.
10. Voi fi sincer/ă cu părinții mei despre oamenii pe care îi întâlnesc online și le voi spune, fără să mi se ceară în permanență, despre acești oameni. Nu voi răspunde la e-mail-uri sau mesaje instantanee de la persoane pe care părinții mei nu le-au aprobat.
11. Dacă văd sau citesc despre lucruri care sunt urâte, dezgustătoare sau jignitoare, mă voi deconecta imediat și le voi spune părinților mei, astfel încât să fiu sigur/ă că nu se va mai întâmpla niciodată.
12. Le voi spune părinților mei dacă primesc imagini, link-uri de la site-uri nepotrivite, e-mail-uri sau mesaje instantanee cu limbaj neadecvat, sau dacă sunt într-o cameră de chat unde oamenii folosesc înjurături sunt un limbaj urât.
13. Nu voi trimite nimic prin poșta regulată, nimănui întâlnit online, fără acordul părinților mei. Dacă am primit ceva prin poștă, de la cineva întâlnit online, le voi spune părinților mei imediat (deoarece înseamnă că persoana respectivă deține informațiile mele private).
14. Atunci când cineva îmi cere, nu voi face nimic online, dacă acest lucru mă face să mă simt

inconfortabil, mai ales dacă știu că este ceva despre care părinții mei nu ar fi ericiți sau cu care nu ar fi de acord

15. Nu voi suna, nu voi trimite scrisori prin poștă sau nu voi întâlni față în față pe oricine am întâlnit online fără aprobarea părinților sau fără un adult de încredere care să mă însoțească.
16. Am luat la cunoștință faptul că părinții mei mă vor supraveghea în timpul meu online și ar putea utiliza soft-uri de monitorizare sau limitare pentru accesul meu online. Ei fac acest lucru pentru că mă iubesc și doresc să mă protejeze.

Îi voi învăța pe părinții mei mai multe despre Internet, astfel încât să ne distrăm împreună și să învățăm lucruri noi și interesante.

Sunt de acord cu cele de mai sus.

Semnătura copilului

Data

Promit să protejez siguranța online a copilului meu prin respectarea acestor reguli. Dacă copilul meu întâlnește situații periculoase și-mi va comunica despre acest lucru, voi gestiona fi care situație cu maturitate și bun simț, fără să învinovățesc pe nimeni, și voi lucra calm cu copilul meu pentru a-i asigura experiențe pe Internet mai sigure în viitor.

Semnătura părintelui/părinților

Data

Traducerea și paginarea volumului în limba română au fost realizate în iulie 2015, de către **Swiss Webacademy** Sibiu, cu sprijinul unui grant ITU.

Traducere: Cristina Doris Banciu

DTP: Alexandrina Trif

web for your business
swiss webacademy

Ediție tipărită cu suportul ITU, Guvernului Republicii Moldova
și Centrului de Telecomunicații Speciale

Guvernul Republicii Moldova

Credite foto: www.shutterstock.com, Violaine Martin/ITU, Ahone Ayeh Njume-Ebong/ITU

Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor (ITU)
Place des Nations
CH-1211 Geneva 20
Elveția
www.itu.int/cop

Tipărit în Republica Moldova 2017

Cu suportul:

